

(FINANCIEEL) JAARVERSLAG

2019

De Stroming (VPCO in het LHA)
te Werkendam

GROENENDIJK
onderwijsadministratie

Bezoekadres Trapezium 210, Sliedrecht
Postadres Postbus 80, 3360 AB Sliedrecht

T (0184) 41 25 07
<http://www.groenendijk.nl/>

Alleen voor identificatiedoeleinden
DRV Accountants & Adviseurs
Datum: 9-6-2020

INHOUDSOPGAVE

A TOELICHTING OP ONDERDELEN VAN HET JAARVERSLAG

Bestuursverslag	1
Kengetallen	58

B JAARREKENING

B1 Grondslagen	59
B2 Balans per 31 december 2019	65
B3 Staat van baten en lasten 2019	67
B4 Kasstroomoverzicht 2019	68
B5 Toelichting behorende tot de balans	69
B6 Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten	77
B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen	88
B11 Gebeurtenissen na balansdatum	89
B12 Statutaire regeling omtrent bestemming van resultaat	90
B13 Ondertekening Jaarverslag	91

C OVERIGE GEGEVENS

C1 Controleverklaring	92

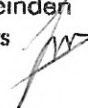
Alleen voor identificatiedoeleinden
DRV Accountants & Adviseurs
Datum: 9-6-2020

Bestuursverslag 2019

Naam	De Stroming, Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs in het Land van Heusden en Altena
Werkgeversnummer	41239
Postadres	postbus 160
Postcode	4250 DD
Plaats	Werkendam
Bezoekadres	Waardhuizen 38
Postcode	4287 LS
Plaats	Waardhuizen

Alleen voor identificatiedoeleinden
DRV Accountants & Adviseurs
Datum: 9-6-2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Voorwoord	5
2 Verplichte thema's vanuit wet- en regelgeving	6
2.1 Treasurybeleid	6
2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft	7
2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk	7
2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten	7
2.2 Sectorspecifiek	7
2.2.1 Verantwoording aanvullende bekostiging technisch vmbo	7
2.2.2 Verantwoording besteding extra middelen werkdrukverlaging PO	7
2.2.3 Verantwoording middelen Prestatiebox	9
3 Visie en besturing	12
3.1 Visie	12
3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie)	12
3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten	13
3.2 Besturing	13
3.2.1 Juridische structuur	13
3.2.2 Interne organisatiestructuur	14
3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid	17
3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact	29
3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen'	29
3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn aangesloten en van de verbonden partijen	29
3.2.7 Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden	30
3.2.8 Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde (neven)functies	30
3.3 Naleving branchecode	32
3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance	32
3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt	32

3.3.3 Vermelding van de afwijkingen van deze code en toelichting	32
3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld	32
3.4 Verslag toezichthoudend orgaan	32
3.5 Omgeving	34
3.5.1 Afhandeling van klachten	34
3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. internationalisering	35
3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering	35
4 Risicomanagement	36
4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden	36
4.2 Risicoprofiel	37
5 Bedrijfsvoering	40
5.1 Bedrijfsvoering	40
5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis	40
5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar	44
445.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag	43
5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar	44
5.1.5 Financiële positie op balansdatum incl. een goede toelichting daarop	44
5.1.6 Toelichting op de ontwikkeling van de balansposten (vergelijking met vorig jaar)	45
5.1.7 Toelichting op het resultaat en wat daaraan heeft bijgedragen	46
5.1.8 Analyse van de uitkomsten van de exploitatie in relatie tot de begroting en realisatie vorig jaar	46
5.1.9 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen	47
5.1.10 Toelichting op kasstromen en financiering	47
5.1.11 Informatie over financiële instrumenten	47
5.1.12 In control statement	47
5.1.13 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg in het afgelopen jaar	47
5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken	48
5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar	48

5.2.2 Onderwijsprestaties	48
5.2.3 Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken	49
5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid	49
5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling	50
5.3 Duurzaamheid	50
5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar	50
6 Toekomstige ontwikkelingen	51
6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein	51
6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs	51
6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek	51
6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg	51
6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel	51
6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting	52
6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de toekomstige investeringen	52
6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid	52
6.2 Continuïteitsparagraaf	53
6.2.1 A.1 Kengetallen t, t+1, t+2 en t+3	53
6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting t, t+1, t+2 en t+3	54

1 Voorwoord

Voor u ligt het bestuursjaarverslag 2019 van De Stroming, Vereniging voor Protestants-Christelijk Onderwijs in het Land van Heusden en Altena.

Het jaar 2019 was voor De Stroming en haar scholen een goed jaar afgemeten aan de gerealiseerde opbrengsten en afgemeten aan het exploitatieresultaat. We kunnen constateren dat we goed 'in control' waren en dat we 'lekker gewerkt' hebben. Onderwijskundig kunnen we constateren dat de scholen met ambitie aan verbeterdoelen hebben gewerkt: op de basisvaardigheden, het sociaal-emotioneel functioneren, de sociale veiligheid en het werken met digitale middelen. Conform afspraak met samenwerkingsverband Driegang hebben we allemaal geïnvesteerd in professionalisering en materialen ten behoeve van onderwijs aan meer- en hoogbegaafden. Met betrekking tot de opbrengsten op de centrale eindtoets zijn we minder tevreden: gemiddeld genomen behaalden de scholen van De Stroming scores die beneden de verwachting waren. Hier is ruimte voor verbetering.

De periode waarin dit bestuursverslag geschreven is kent een geheel andere sfeer: een van vervreemding, lichte angst en grote zorgen voor gezondheid, welbevinden, welzijn en welvaart voor grote groepen. Niet alleen in onze gemeente, maar in heel Nederland, zelfs in de hele wereld.

De Raad van Toezicht heeft in haar vergadering van 25 mei 2020 op voorstel van de audit commissie besloten het positieve exploitatieresultaat van ruim € 400.000 te reserveren voor Passend Onderwijs in het algemeen en het bieden van extra ondersteuning aan leerlingen die als gevolg van het Corona-virus minder vaardigheidsgroei hebben laten zien dan verwacht.

Corona

In maart 2020 is Nederland getroffen door een uitbraak van het Corona-virus. Voor De Stroming betekent dit dat de scholen gesloten zijn, net zoals dit geldt voor alle onderwijsbesturen in Nederland. Het onderwijs wordt 'op afstand' gegeven.

Dit heeft impact op het hele onderwijsproces, alhoewel het onderwijs wel door kan gaan. Op dit moment wordt verwacht dat de financiële impact op het vermogen en het jaarresultaat 2020 beperkt zal zijn, omdat de baten (bekostiging door OCW) gecontinueerd worden en aan de lastenkant het personeel ook gewoon wordt doorbetaald. We houden er rekening mee dat sommige lasten (o.a. Arbo) hoger zullen uitvallen. Zie ook de risico-analyse.

2 Verplichte thema's vanuit wet- en regelgeving

2.1.1 Beschrijving van het beleid m.b.t. beleggingen en leningen voor zover dit publieke middelen betreft

Hieronder een samenvattende beschrijving van het treasurybeleid. Voor het Treasurystatuut van De Stroming wordt verwezen naar de website.

Overigens heeft De Stroming januari 2020 een geactualiseerd Treasurystatuut vastgesteld.

2.1 Treasurybeleid

Aan beleggingen zijn de nodige risico's verbonden. Om die reden is het creëren van een raamwerk waarbinnen kan worden geopereerd een aan te bevelen actie. Dit raamwerk waarbinnen geopereerd moet worden wordt verder het treasurystatuut genoemd.

Het doel van het treasurystatuut is, dat in het kader van vermogensbeheer van De Stroming te Werkendam helder wordt gemaakt volgens welke procedures besluiten tot stand moeten komen en aan welke richtlijnen het bestuur zich moet houden.

In dit statuut is een basis gelegd voor een verantwoorde inbedding van het financieel beleid op basis van de beginselen van een verantwoord beheer, zoals controleerbaarheid, functiescheiding, duidelijke toedeling van verantwoordelijk- en bevoegdheden, alsmede heldere beleidsmatige uitgangspunten en randvoorwaarden voor het beheer.

Het bestuur (bevoegd gezag) beheert de verkregen middelen van de instelling op een zodanige wijze dat een behoorlijke exploitatie en het voortbestaan van de instelling op basis van de publieke middelen zijn verzekerd.

De Stroming zal de verschillende geldstromen, publieke middelen en overige middelen, in de financiële administratie zichtbaar scheiden. Uitgaven in het kader van de wettelijke taak komen in principe als eerste ten laste van publieke middelen, tenzij uitgaven op specifieke gronden (bijv. projectvoorwaarden) eerst ten laste komen van overige middelen.

De Stroming heeft in 2019 geen aandelen gehouden.

Het bestuur is bevoegd de overtollige liquide middelen weg te zetten op een spaar- of depositorekening, en heeft dit ook gedaan.

2.1.2 Uitvoering van het beleid in de praktijk

De Stroming heeft conform haar Treasurystatuut een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd. Er is louter gebruik gemaakt van spaarrekeningen of beleggersrekeningen van óf haar huisbankier (Rabobank) óf van een andere bankier met de minimaal benodigde rating (ABNAMRO). De rekeningen bij SNS bank en Regiobank, die mee waren gekomen met de overdracht van De Regenboog naar De Stroming, zijn leeggehaald (overboeking naar rekeningen bij de Rabobank) en opgeheven.

2.1.3 Informatie over uitstaande beleggingen, leningen, aangetrokken leningen en afgesloten derivatenovereenkomsten

De Stroming had geheel 2019, net zoals in 2018, geen uitstaande beleggingen en leningen noch aangetrokken leningen, noch afgesloten derivatenovereenkomsten.

2.2 Sectorspecifiek

2.2.1 Verantwoording aanvullende bekostiging technisch vmbo

Dit is niet van toepassing voor De Stroming.

2.2.2 Verantwoording extra middelen werkdrukverlaging PO

school	bedrag 2019	besteed aan / verdeeld over de categorieën: • personeel • materieel • professionalisering
Het Baken Werkendam	€ 65.862	Personeel: -inzet onderwijsassistenten -inzet extra ondersteuning in groep 3 en 4 door leerkracht -vakdocent gym/inhuur sportcoach voor groep 3 en 4 -administratieve dagdelen voor leerkrachten' Professionalisering: -cursus Met Sprongen Vooruit, gevolgd door een onderwijsassistent
't Kompas Werkendam	€ 41.878	Personeel: 0,8 fte leerkracht vanaf januari 2019 voor extra groep en bekostigen LIO-stagiaire
De Regenboog Nieuwendijk	€ 46.675	Personeel: - inzet onderwijsassistent 0.1500 wtf = € 7.500

		- inhuur vakdocent gym (BART) 2 dagen per week = €21.000 - inzet conciërge 0.5000 = € 13.000 Professionalisering: - digitaal werken = € 5.000
De Sprankel Dussen	€ 9.408	Personeel: - inzet onderwijsassistent 0.2000 = € 7.500 Materieel: - ICT hardware voor teamleden = € 2.000
Eben Haëzer Woudrichem	€ 34.777	Personeel: Leerkracht € 19.129 en onderwijsassistent € 6.931 Professionalisering: € 8.000
d'Uylenborch Almkerk	€ 50.380	Personeel € 49.900 Digitale middelen € 400
De VerreKijker Waardhuizen	€ 8.670	Personeel: ingezet t.b.v. van salariskosten onderwijsassistent (werkelijke salariskosten waren € 14.358,02) Restant bekostigd vanuit arrangement gelden SWV
De Parel Rijswijk	€ 48.520	Personeel: € 48.520 besteed aan inzet extra personeel
De Zaaier Andel	€ 34.958	Personeel: € 27.858 besteed aan inzet extra personeel Materieel: € 7.948 besteed aan materialen
De Ark Meeuwen	€ 6.457	Personeel: Deze zijn naar de inzet van een onderwijsassistent gegaan.
Het Fundament Genderen	€ 27.673	Personeel: Deze gelden zijn ingezet voor extra handen in de kleutergroep. 0,6 wtf onderwijsassistent

Alle beschikbare middelen voor verlaging van de werkdruk zijn in 2019 in overleg met de teams besteed.

2.2.3 Verantwoording middelen Prestatiebox

school	bedrag 2019	besteed aan
Het Baken Werkendam	€ 67.559	-Scholingstraject met sSprong om te komen tot een nieuwe visie en missie -Scholingstraject KIJK! -Scholingstraject Basisontwikkeling voor de kleuterbouw -Individuele scholingen teamleden -Aanschaf chromebooks -Aanschaf nieuwe digiborden
't Kompas Werkendam	€ 43.577	Personeel: -Inhuur sportcoaches/vakdocenten gym (BART) - inzet extra uren onderwijsassistenten Scholing: -Novilo teamscholing hoogbegaafdheid -Teambuilding Animaz
De Regenboog Nieuwendijk	€ 47.643	Scholing Leerlijnen onderbouw = € 8.000 Professionalisering Woordenschat = € 10.000 Visieontwikkeling op weg naar nieuwe school = € 4.000 Aanschaf chromebooks = € 25.000
De Sprankel Dussen	€ 7.619	Aanschaf chromebooks = € 7.500
Eben Haëzer Woudrichem	€ 36.589	Cursus ZIEN schoolbreed Individuele scholing leerkrachten Inzet ochtend extra leerkracht Aanschaf chromebooks voor € 10.000
d'Uylenborch Almkerk	€ 43.398	Teamscholing Kanjer, teamscholing hoogbegaafdheid. Individuele scholing leerkrachten. Aanschaf chromebooks.
De VerreKijker Waardhuizen	€ 7.520	Teamscholing Cedin € 3.509,85 Aanschaf Touchscreen € 4.057,49
De Parel Rijswijk	€ 49.830	-Voor begrijpend lezen en rekenen & wiskunde is het

		groepsdoorbrekend werken verder ingevoerd. Dit project wordt begeleid door interne werkgroep met een adviseur (kosten adviseur) -Scholing in en begeleiding van operationalisering van Expliciete Directe Instructie model. Kosten extern begeleider -Scholing op het gebied van rekenen & wiskunde door deel van het team -Scholing op het gebied van taalontwikkelingsstoornissen (TOS) door een deel van het team -Scholing management team en intern begeleiders in het communiceren met lastige ouders -Begeleiding bij collegiale visitatie en intervisie in het kader van professionalisering
De Zaaier Andel	€ 36.247	-Verdere uitbouw van programma voor meer- en hoogbegaafde leerlingen, waarbij accent op wat kan op schoolniveau en wat moet op bovenschools niveau (TalentGroep) -Scholing Novilo, waardoor team in staat is hoogbegaafde leerlingen te signaleren en te begeleiden -Scholing in en begeleiding van operationalisering van Expliciete Directe Instructie model. Kosten extern begeleider -Scholing management team en intern begeleiders in het communiceren met lastige ouders -Scholing ICT: gebruik Snappet
De Ark Meeuwen	€ 5.739	Professionalisering: Scholing Novilo voor het hele team, ook met extra bijeenkomsten.
Het Fundament Genderen	€ 27.924	Individuele scholing leerkracht: 'Met sprongen vooruit'. Voortijdig aanschaf nieuwe methode Wereld In Getallen Aanschaf DIA plus (onderdeel begrijpend lezen)

Bovenschools	€ 19.800	Volledig aangewend om de bovenschoolse TalentGroep te bekostigen

3 Visie en besturing

3.1 Visie

3.1.1 Doelstelling van de organisatie (missie en visie)

Het bestuursverslag is een onderdeel van het financieel jaarverslag. Bij het opstellen van het financieel jaarverslag is rekening gehouden met de voorschriften die het ministerie betreffende het Elektronisch Financieel Jaarverslag, het EFJ, heeft opgesteld. Naast alle financiële cijfers maakt het bestuursverslag deel uit van het EJF. Op deze wijze wordt een verbinding gelegd tussen beleidsplannen, begroting en activiteitenplannen.

De Stroming biedt protestants-christelijk basisonderwijs in het Land van Heusden en Altena. Ook in kleine kernen wil De Stroming haar scholen - op langere termijn - open houden, omdat we van mening zijn dat een school een verbindende en zingevende factor van belang is in een dorpsgemeenschap of wijk. Op het moment dat het pedagogisch-didactisch niet meer mogelijk blijkt passend onderwijs te bieden zal onderzocht worden wat de alternatieven zijn. De komende jaren lijkt dit nog niet nodig. Ook de drie kleinere scholen van De Stroming laten een stabiele leerlingenprognose zien.

We streven naar een sterk protestants christelijk basisonderwijs in de regio: samen sterk voor de protestants-christelijke identiteit, samen sterk voor waarden en normen, samen sterk voor basisonderwijs van goede kwaliteit. In het boekjaar 2019 is formeel één fusietraject afgerond, al is al het voorbereidende werk in 2018 uitgevoerd: op 1 januari 2019 heeft het bestuur van de Vereniging Protestants Christelijk Basisonderwijs Nieuwendijk haar school, De Regenboog, overgedragen aan De Stroming.

De vereniging draagt de naam De Stroming (VPCO in het Land van Heusden en Altena) en de scholen die bij de vereniging horen, zijn anno 2019:

- c.b.s. De Ark in Meeuwen
- c.b.s. Het Fundament in Genderen
- c.b.s. De Sprankel in Dussen
- c.b.s. De VerreKijker in Waardhuizen
- c.b.s. Het Baken in Werkendam
- c.b.s. 't Kompas in Werkendam
- c.b.s. De Zaaier in Andel
- c.b.s. Eben Haëzer in Woudrichem
- c.b.s. De Parel in Rijswijk
- c.n.s. d'Uylenborch in Almkerk
- c.b.s. De Regenboog in Nieuwendijk

Missie

Het is onze missie kinderen tussen de 4 en 12 jaar, die in het Land van Heusden en Altena wonen, onderwijs te bieden vanuit protestants-christelijke waarden en normen. Dat doen wij vanuit de kracht van verbinding, van samenwerken, van het delen van expertise en van solidariteit. En dat doen we vanuit wederzijds respect, betrokkenheid op de kinderen en aandacht voor elkaar. Doel van de vereniging is om de kernen van ons werkgebied minimaal één onderwijslocatie open te houden. Momenteel hebben we 11 zelfstandige scholen en geen nevenvestigingen of dislocaties. Twee scholen worden jaarlijks open gehouden op basis van gemiddelde

schoolgrootte. Gezien de leerlingenaantallen kan dit de komende jaren op dezelfde basis gebeuren.

Visie

Onze stip op de horizon: is dat wij zijn in staat tegemoet te komen aan alle onderwijsbehoeften van de kinderen op een wijze waarop zij zich veilig voelen, gezien en gewaardeerd. Uiteraard behalen we passende resultaten. We streven ernaar om samen lerend het onderwijs te ontwikkelen zodat de kinderen een waardevolle bijdrage (gaan) leveren aan de samenleving.

Onze visie is verwoord in de volgende vijf lijnen ('doelstellingen') die onderling met elkaar verbonden zijn en elkaar over en weer beïnvloeden. Binnen elke lijn zijn onderwerpen benoemd waaraan we kunnen zien of we de goede dingen doen.

lijn 1: 'afstemming op onderwijsbehoeften' met 'het doen van de goede dingen'

lijn 2: 'personeel is kwaliteitsbepalend'

lijn 3: 'op weg naar een lerende organisatie' met onder meer 'de dingen goed doen'

lijn 4: 'onze identiteit en het verhaal van de school als gemeenschap'

lijn 5: 'het bieden van een ononderbroken ontwikkelingsproces'

Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn:

geloven (in), (laten) inspireren
innoveren (verbeteren, ontwikkelen, vernieuwen)
verbinden (intern en extern), samenwerken
vertrouwen hebben in, vertrouwen scheppen

3.1.2 Aanduiding van het beleid en de kernactiviteiten met de belangrijkste producten/diensten

Zoals in de statuten omschreven stelt de Vereniging zich ten doel werkzaam te zijn tot oprichting en instandhouding van basisscholen voor protestants-christelijk onderwijs in het Land van Heusden en Altena, in overeenstemming met haar grondslag, zoals omschreven in artikel 3 van de statuten.

De Vereniging streeft naar het in stand houden van minimaal één onderwijslocatie voor protestants-christelijk onderwijs in de kernen van Altena, waarbij elke locatie zoveel mogelijk vrijheid krijgt om binnen de kaders van het bestuur haar eigen schoolcultuur te realiseren. De Vereniging beoogt niet het maken van winst.

3.2 Besturing

3.2.1 Juridische structuur

Juridische structuur

De juridische rechtspersoon is een vereniging met de naam De Stroming (VPCO in het Land van Heusden en Altena). De vereniging is opgericht op 23 november 2000 en is gevestigd te Werkendam. Oktober 20128 zijn de statuten gewijzigd i.v.m. de fusie met Vereniging "Christelijk Nationaal Schoolonderwijs" te Almkerk, waarbij cns D'Uylenborch aan De Stroming is overgedragen. De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 18061433.

Aan de vereniging zijn geen nadere partijen verbonden anders dan de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Zie hiervoor hoofdstuk 9.

3.2.2 Interne organisatiestructuur

Organisatiestructuur

De Stroming kent een raad van toezicht met college van bestuur-model. Geheel 2019 was de heer A.C.J. Lenting het college van bestuur (ook wel 'bestuurder'). Hij was verantwoordelijk voor alle activiteiten van de Vereniging. Het college van bestuur stelde voor alle kerntaken het beleid vast.

De heer Lenting had in 2019 twee nevenfuncties:

- Voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Gorinchem, tot en met september 2019 (onbezoldigd)
- DGA Adviesbureau Lenting B.V., gehele jaar (bezoldigd, in 2019 zijn geen opdrachten uitgevoerd)

De raad van toezicht bestond geheel 2019 uit de volgende personen:

Dhr. T. Groeneveld, voorzitter

Dhr. K.A.J. Oudshoorn, lid en plaatsvervangend voorzitter

Mevr. P.W.J. van Dalen-van Balen, lid

Mevr. R. Bouman, lid

Dhr. G.M. Verhoeven, lid

Dhr. A. Smits, lid

Dhr. R. Hartman, lid

De raad van toezicht kent een remuneratiecommissie en een auditcommissie.

Voor de dagelijkse bestuurlijke werkzaamheden, de ondersteuning van de directies en voor bestuurlijk administratieve zaken kent het bestuurskantoor de volgende bezetting in 2019:

Dhr. A.C.J. Lenting, college van bestuur

Mevr. A. Scherff-Jonkman, secretaresse

Mevr. E. van Es-van Noorloos, beleidsmedewerker HRM

Dhr. C. Dijkmans, intern controller (ingehuurd vanaf april 2019)

De schooldirecties waren verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken op school en de uitvoering van het beleid.

Beleidsvoorbereidend en beleidsuitvoerend functioneerde het directieurenberaad.

Hieraan namen deel in 2019:

Dhr. A.C.J. Lenting, college van bestuur, voorzitter

Mevr. A. Scherff-Jonkman, secretaresse

Mevr. E. van Es-van Noorloos, beleidsmedewerker HRM

Dhr. W.D. Hulshof, directeur 't Kompas

Mevr. N.G. van Ooijen-van Breugel, directeur d'Uylenborch

Mevr. J. Wijnands-Westerlaken, directeur Het Fundament en vanaf augustus 2019 ook van De Ark

Dhr. P. Zellenrath, directeur De Ark, tot augustus 2019

Mevr. G.C. van Woerkom-de Jong, directeur Eben Haëzer, tot augustus 2019

Mevr. C. Verschoor-van As, directeur De Sprankel tot augustus 2019, directeur Eben Haëzer, vanaf augustus 2019

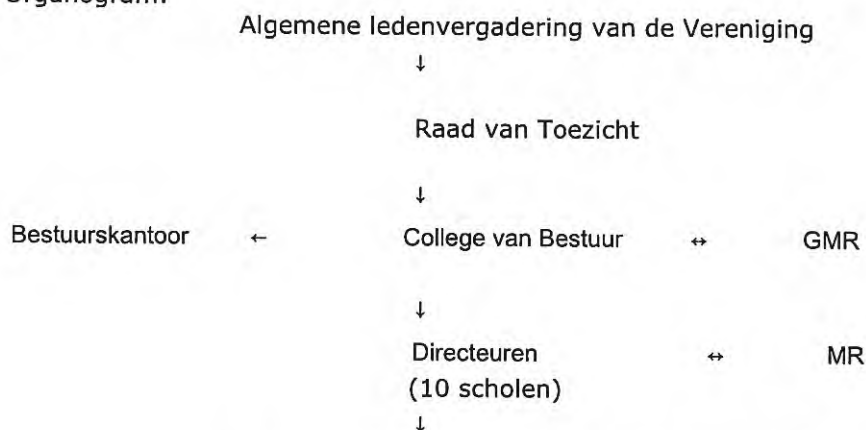
Dhr. J.A. Nieuwkoop, directeur Het Baken
 Mevr. A.H. Schermers-van Elderen, directeur De VerreKijker
 Dhr. A.D. van Ooijen, directeur De Regenboog en vanaf augustus 2019 ook van De Sprankel
 Dhr G.W. Sterk, directeur van De Zaaier en van De Parel

De scholen van De Stroming kennen elk een medezeggenschapsraad. Op het niveau van De Stroming functioneert de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). In 2019 had elke school twee vertegenwoordigers in de GMR: één uit de oudergeleding en één uit de personeelsgeleding. De bezetting in 2019 was:

naam	functie	geleding	school
Mevr. M. van der Spoel	voorzitter	ouder	't Kompas
Mevr. R. Goes	lid	personeel	't Kompas
Mevr. M. den Hartog	lid	personeel	Het Fundament
Mevr. V. Bastiaans	lid	ouder	Het Fundament
Dhr. A. Pullen	lid	ouder	De VerreKijker
Mevr. M. de Boon	secretaris	personeel	De VerreKijker
vacature	lid	ouder	Het Baken
Mevr. A. de Boer	lid	personeel	Het Baken
Mevr. L van Ojen	lid	personeel	De Ark
Mevr. M. Brouwers	lid	ouder	De Ark
Mevr. J. Schoenmakers	lid	personeel, tot 1-7-2019	De Sprankel
Mevr. K. Schaap	lid	personeel, vanaf 1-9-2019	De Sprankel
Dhr. E. Smelt	lid	ouder	De Sprankel
Mevr. C. van Tilborg	lid	personeel	De Zaaier
Mevr. C. Timmermans	lid	ouder	De Zaaier
Mevr. J. van Kooten	lid	ouder	Eben Haëzer
Mevr. J. van der Pijl	lid	personeel	Eben Haëzer
Dhr. G. van Dueren den Hollander	lid	personeel	De Parel
Mevr. M. van Mourik	lid	ouder	De Parel

Mevr. E. Verhoeven	lid	ouder	d'Uylenborch
Dhr. H. den Boer	lid	personeel	d'Uylenborch
Mevr. C. van As	lid	personeel	De Regenboog
Mevr. A. Tolenaars	lid	ouder	De Regenboog

Organogram:

Teams van onderwijzend en ondersteunend personeel

In respectievelijk het 'bestuurs- en toezicht reglement' en het 'reglement directeuren en directieberaad' zijn de verantwoordelijkheden van bestuur en management beschreven. Iedere schooldirecteur is integraal verantwoordelijk voor de eigen school.

Leerlingenaantallen

Het aantal leerlingen op de teldatum van 1 oktober was per school:

BRIN	school	2015	2016	2017	2018	2019
04JF	De Zaaier	223	218	198	190	188
05NM	De Sprankel	50	50	46	51	51
08BK	Het Baken	317	331	352	357	351
09UJ	't Kompas	265	251	234	228	240
04VV	De VerreKijker	44	45	48	47	50
05AY	De Ark	46	41	41	38	41
06OW	Het Fundament	158	147	153	150	151

06WN	Eben Haëzer	223	215	200	187	176
04TK	De Parel	-	265	264	263	277
07JC	d'Uylenborch	-	-	233	229	208
07ZY	De Regenboog	-	-	259	254	241

Wat de leerlingenprognoses betreft wordt de komende jaren nog een lichte daling verwacht.

De opheffingsnorm in de gemeente Altena is 71. Enkele scholen worden instand gehouden op basis van gemiddelde schoolgrootte. Dit wordt jaarlijks bij DUO aangevraagd.

3.2.3 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

Kernactiviteiten:

Zoals in de statuten omschreven stelt de Vereniging zich ten doel werkzaam te zijn tot oprichting en instandhouding van scholen voor protestants-christelijk onderwijs in het Land van Heusden en Altena, in overeenstemming met haar grondslag, zoals omschreven in artikel 3 van de statuten.

De Vereniging streeft naar het in stand houden van minimaal één onderwijslocatie voor protestants-christelijk onderwijs in de kernen van Altena, waarbij elke locatie zoveel mogelijk vrijheid krijgt om binnen de kaders van het bestuur haar eigen schoolcultuur te realiseren. De Vereniging beoogt niet het maken van winst.

De belangrijkste kenmerken van het gevoerde beleid in 2019:

Een belangrijk kenmerk van het financiële beleid binnen de Vereniging is, dat de lump sum vergoeding en de vergoeding voor materiële instandhouding per jaar voldoende moet zijn voor de financiering van het totale onderwijsproces inclusief de personele en huisvestingskosten. Projectsubsidies dienen te worden uitgegeven voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt. Elke school is een financiële eenheid. De materiële- en lump sum vergoeding wordt berekend per school en uitgekeerd per bestuur. Bij het opstellen van de begrotingen wordt rekening gehouden met de per school berekende vergoeding. In 2019 heeft het bestuur besloten, met goedkeuring van de RvT en instemming van de GMR, om de komende jaren jaarlijks ongeveer 200.000 te onttrekken aan de publieke reserves, en dit bedrag aan te wenden voor het bieden van passend onderwijs.

Kalenderjaar 2019 stond in het teken van verdergaande integratie van de nieuw aangesloten scholen en het vorm en inhoud geven aan kwaliteitszorg. Hieraan gekoppeld hebben we onder begeleiding gewerkt aan een nieuw beleidsplan voor de Vereniging, Koers 23, en schoolplannen voor alle scholen. Hiervoor gebruiken we Werken met Kwaliteit (WMK), 'mijnbeleidsplan', 'mijnschoolplan' en 'mijnschoolteam'. We hebben werk gemaakt van 'leren van en met elkaar' door de L11 collega's interne scholingen te laten verzorgen op hun expertisegebied voor alle collega's. Ook is verder uitvoering gegeven aan het ICT beleidsplan: met betrekking tot de meeste doelen, die velen ambitieus noemen, liggen we nog op koers. Zo is veel geïnvesteerd in touchscreens, devices voor leerlingen en professionalisering van

collega's. Aangaande het robotisering, programmering en het inzetten van 'learning analytics' lopen we achter op onze doelstellingen. Alle scholen van De Stroming hebben zich geprofessionaliseerd op het gebied van onderwijs aan (hoog-)begaafden. Naast investering op het niveau van de groep, hebben meerdere scholen van De Stroming ook een zogenaamde 'plusvoorziening' en kennen we een bovenschoolse TalentenGroep.

Op personeelsgebied was 2019 een jaar waarin het moeilijk was vervangers te vinden. Met kunst- en vliegwerk en vaak met extra inzet van collega's hebben we weten te voorkomen dat groepen naar huis moesten worden gestuurd. Dit is slechts incidenteel voorgekomen. We zijn schooljaar 2019-2020 gaan werken met een gewijzigde managementstructuur: sommige directeurs, 3, hebben nu twee scholen en tegelijkertijd zijn we gaan investeren in teamleiders.

Met betrekking tot de huisvesting van de scholen zijn de voorbereidingen gestart voor de nieuwbouwprojecten voor De Regenboog en d'Uylenborch. Daarnaast hebben we bij de gemeente een huisvestingsaanvraag gedaan voor Het Bakken (uitbreiding) en voor Het Fundament (vervangende nieuwbouw).

Een schets van de scholen:

cbs 'de Zaaier'

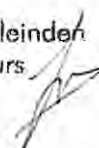
De school telde op 1 oktober 2019 188 leerlingen. Binnen onze school zijn er 17 leerkrachten, een onderwijsassistent, een intern begeleider, twee teamleiders en een directeur aanwezig. Het aantal personeelsleden is zo goed als gelijk gebleven. Ook in 2019 hebben we aan verschillende PABO studenten en studenten die de opleiding Onderwijsassistent volgen een stageplaats geboden. Het woord 'SUPER' (samen, uniek, plezier, eerlijk en respect) staat centraal in onze school. Hierin hebben wij onze waarden vastgelegd. Op sociaal emotioneel gebied werken wij met de Kanjertraining. Alle leerkrachten binnen de school zijn hiervoor gecertificeerd. De Kanjer-methode sluit mooi aan bij het woord 'SUPER'.

De onderwijskundige ontwikkelingen die we in 2018 hebben ingezet hebben we in 2019 voortgezet. We hebben het teambrede scholingstraject 'Krachtige lessen' door Rianda Heintz (CED-groep) voortgezet. Tijdens deze scholing staat het didactisch handelen van de leerkracht centraal. Ook op het gebied van ICT hebben we de ingezette ontwikkeling doorgezet. We hebben het programma Snappet in alle groepen ingezet, waardoor de leerlingen een meer op maat gemaakt verwerking van de lesstof aangeboden krijgen. Dat betekent dat hier duidelijk sprake is van differentiatie naar niveau.

Met het team hebben wij ook scholing gevolgd op het gebied van hoogbegaafdheid (door Novilo). Een aantal collega's heeft ook nog individuele cursussen gevolgd. De door de overheid beschikbaar gestelde werkdrukmiddelen zijn in overleg met de collega's ingezet.

Nieuw dit jaar was het voeren van de POP-gesprekken door de teamleiders. Voorgaand werd dit gedaan door de directeur. Alle leerkrachten hebben een persoonlijk ontwikkelpunt geformuleerd en zijn hiermee gedurende het cursusjaar aan de slag gegaan. Daarnaast heeft er ook collegiale consultatie plaatsgevonden. Van elkaar leren staat hierbij centraal. Dit komt ten goede aan het lesgeven en de leerlingen.

Het ziekteverzuim binnen de school kent zijn pieken en dalen. Gelukkig hebben we geen groepen naar huis hoeven sturen en hebben we het met invallers of collega's op kunnen lossen.

cbs De Sprankel

De Sprankel is één van de twee basisscholen in de woonkern Dussen. De Sprankel is gevestigd in een multifunctioneel gebouw waarin ook partners uit de eerste kring, zoals de katholieke basisschool De Peppel en kinderopvang Hoppas. We beschikken over een goed en modern gebouw met vele mogelijkheden. De school kent een stabiel leerlingenaantal en weinig wisselingen in het team. Ons leerlingaantal ligt rond de 50 leerlingen en zal de komende jaren stabiel of wellicht iets groeien. Onze intern begeleider is tevens werkzaam op één van de andere school binnen De Stroming. In 2019 heeft er een wisseling plaatsgehad in de managementstructuur van onze school. Twee dagen is er een teamleider op school die de dagelijkse gang van zaken van de school coördineert en leidt. Daarnaast is voor een kleine omvang een clusterdirecteur verbonden, die de eindverantwoordelijkheid draagt. Hij is naast De Sprankel nog verbonden aan een andere school binnen De Stroming. Onze school heeft ervoor gekozen de extra werkdrukmiddelen in te zetten voor groepsformatie, zodat er vier combinatiegroepen gecreëerd kunnen worden. Onze eindresultaten liggen de laatste jaren op het niveau van wat met onze schoolgewicht (30,8) en spreidingswaarde (5,6) verwachten kan worden. Percentage 1F is 100% en 1S/2F is 53,3%, beide ver boven de signaleringsnorm van de inspectie. De eindcito 2019 ligt met 544 ver boven het landelijk gemiddelde. In de groepen wordt veel aandacht besteed aan het klassenmanagement met het expliciete directe instructiemodel (EDI) in samenwerking met maken van lessen in prowise. Tevens is eigenaarschap van leerlingen ook een onderdeel dat aan de orde is. Binnen de groepen volgen we de kinderen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling via ZIEN. De lessen voor sociale omgang en veiligheid worden gegeven met de kanjertraining. Er is gestart met de nieuwe methode voor wereldoriëntatie Blink. Dat is een geïntegreerde methode welke geheel digitaal is. Er is een groot aantal chromebooks beschikbaar, zodat alle leerlingen regelmatig in hun eigen account kunnen werken. In 2019 is een werkgroep bezig gegaan met het oriënteren inzake een nieuwe methode voor Begrijpend lezen. De verwachting is in 2020 te starten met een nieuwe methode. De Sprankel is een financieel gezonde school waar we nog steeds mogelijkheden zien voor verbeteringen en veranderingen.

cbs Het Baken

Het Baken is een van de twee scholen van De Stroming binnen het dorp Werkendam. In totaal bestaat het enthousiaste team van Het Baken op dit moment uit 37 teamleden. Het Baken maakt de laatste jaren een sterke groei van het leerlingenaantal door. De verwachting is dat het leerlingenaantal de komende tijd zal stabiliseren rond de 350 leerlingen en dat er weer groei gaat komen als de nieuwe woonwijk in de Werkense polder gerealiseerd wordt. Op 1 oktober 2019 had Het Baken 351 bekostigde leerlingen en 1 niet bekostigde leerling (een gast schippersleerling in de kleuterbouw). In het schooljaar 2018-2019 hadden we 16 groepen. In het schooljaar 2019-2020 draaien we opnieuw met 16 groepen. Op dit moment zijn er dus opnieuw te weinig lokalen in het schoolgebouw, waardoor we genoodzaakt zijn om een groep in het gebouw 'de Richter' (Trema), dat tegenover de school staat, onder te brengen. Daarnaast heeft de Leerpleingroep (meer- en

hoogbegaafden) opnieuw haar onderkomen in de Biesboschkerk moeten krijgen. Naast deze externe onderkomens is er ook één groep die binnen het schoolgebouw in het handvaardigheidslokaal zijn intrek heeft genomen. De hoop is om met de gemeente overeen te komen om op korte termijn tot permanente aanbouw over te kunnen gaan. Begin 2019 is een officiële aanvraag uitbreiding huisvesting bij de nieuwe gemeente Altena ingediend.

Tijdens het kalenderjaar 2019 is ook weer van diverse gast projecten, gastlessen e.d. gebruik gemaakt. Op gebied van cultuur, natuuronderwijs en geschiedenis zijn diverse excursies uitgezet en ook op het gebied van weerbaarheid, cultuur, sport zijn diverse activiteiten georganiseerd. Te noemen zijn bijvoorbeeld: Project LEV, bezoek Kamp Vught, Culturele excursies, gastles Romeinse soldaat en theatervoorstellingen. Onderwijskundig is in 2019 ingezet op:

*Afronding traject Visie en Missie: Met het gehele team van het Baken hebben we, onder begeleiding van SSprong, een traject doorlopen waarin een gezamenlijk gedragen visie en missie is opgesteld en er stippen op de horizon geplaatst worden: Waar staat Het Baken voor en waar gaan we de komende jaren naartoe werken en waarom willen we dit? Op een feestelijke ochtend in september 2019 zijn de 3 kernwaarden van onze school onthuld: vertrouwen, ontwikkelen, bekrachtigen. Deze kernwaarden zijn d.m.v. foto's zichtbaar gemaakt door de gehele school.

*ICT: Teamleden hebben trainingen gevolgd die gegeven worden door onze eigen ICT-ers. Er is geïnvesteerd in een aantal nieuwe digiborden en een aanvulling op de chromebooks voor leerlingen. In groep 7 en 8 wordt gewerkt met het digitaal verwerken van reken- en taalopdrachten op het chromebook.

*Basisontwikkeling en KIJK: De teamleden uit de kleuterbouw werden verder geschoold in het werken vanuit Basisontwikkeling en het observeren en begrijpen vanuit KIJK! De scholing wordt gegeven door een begeleider vanuit Driestar Educatief.

*Kanjers: Een aantal teamleden volgde in 2019 de Basiscursus of vervolgtraining van Kanjer (sociaal- emotionele ontwikkeling). Hierdoor zijn alle teamleden getraind in het werken vanuit de uitgangspunten en de taal van Kanjer.

*LeerwerkGemeenschap Eigenaarschap bij leerlingen: Met het team is nagedacht over het ontwikkelen van meer eigenaarschap bij de leerlingen binnen onze school. De eerste stap is geweest dat de leerlingen uit groep 5-8 aanwezig mochten zijn bij de rapportgesprekken en hier ook actief aan deel namen.

*LeerwerkGemeenschap Muziek: In september 2019 is de muziekmethode 1,2,3 ZING! ingevoerd. Ook heeft er een succesvolle pilot plaatsgevonden met een blazersklas. Samen met de gemeente Altena wordt gekeken naar de verdere invulling van muziekonderwijs op Het Baken.

*LeerwerkGemeenschap Rekenen: Omdat de ICT-ondersteuning van onze huidige rekenmethode stopt, moeten we noodgedwongen op zoek naar een nieuwe rekenmethode. De LeerwerkGemeenschap Rekenen coördineert dit proces.

*LeerwerkGemeenschap Technisch Lezen: Onder leiding van deze LeerwerkGemeenschap gaan we op zoek naar een methode voor voortgezet technisch lezen. De voorkeur gaat ernaar uit om dit in één methode te combineren met Begrijpend Lezen. De leescoördinator bij ons op school is ook bezig met het opzetten van De Bibliotheek Op School. Naar verwachting zal deze bibliotheek rond

mei 2020 fysiek bij ons op school aanwezig zijn.

*Pilot De Werkplaats: Binnen deze groep worden, gedurende 1 dagdeel per week, leerlingen uit groep 7 & 8 uitgedaagd die een praktische uitdaging/ondersteuning nodig hebben.

*Collegiale consultaties: Alle leerkrachten van Het Baken hebben, aan de hand van een kijkvraag, een bezoek gebracht aan een andere leerkracht. Vervolgens volgde een nabespreking. Op deze manier leren we met en van elkaar.

*Nascholing: Diverse teamleden volgden nog diverse cursussen/trainingen op eigen initiatief. De opgedane kennis en vaardigheden vanuit deze nascholing worden gedeeld tijdens teamoverleggen.

De Eindtoets 2019 van Het Baken lag met een score van 537,1 boven het landelijk gemiddelde van 535,7.

De werkdrukken hebben wij in 2019, in overleg met het team, ingezet voor onderwijsassistenten, extra onderwijsondersteuning, een gymleerkracht voor de groepen 3 en 4 en administratieve dagdelen voor de leerkrachten.

cbs Eben Haëzer

De Eben Haëzer is één van de twee basisscholen in de kern Woudrichem. Net buiten de kern ligt nog een derde basisschool. Door de leerlingenkrimp heeft de school veel leegstand. Er zijn gesprekken gestart met een kinderopvangorganisatie in het dorp om te kijken welke mogelijkheden er zijn en hopen zo onze samenwerking te versterken. De school telde op 1 oktober 2019 - 176 leerlingen. Dat is minder dan vorig jaar, toen hadden we 188 leerlingen op de teldatum. De prognoses, destijds opgesteld door Verus, laat wel een daling zien maar niet zo sterk als in werkelijkheid zich voordoet. Wij hebben te maken met krimp van de bevolking in Woudrichem. In augustus 2019 zijn de leerlingen verdeeld over 8 groepen. Voor schooljaar 2020-2021 zullen we met 7 groepen starten.

Onderwijskundig gezien is onze aandacht onder andere uitgegaan naar:

* Cultuurontwikkeling. Wij zijn een volgschool 'Cultuur met Kwaliteit' dat wil zeggen dat wij subsidies krijgen bij bepaalde cultuuractiviteiten. Schoolbreed volgen wij onze doorgaande leerlijn t.a.v. de cultuurlessen uitgaande van onze methode "Uit de kunst". Het is duidelijk zichtbaar in school. Alle leerlingen bezoeken musea, volgen workshops en gastlessen. Groep 5 volgt speciale muzieklessen en de leerlingen van groep 6 vormden enkele weken een blazersklas plus een optreden voor ouders en verzorgers.

* Hoogbegaafdheid. Er zijn 2 studiemomenten voor het team geweest met betrekking voor hoogbegaafdheid door Novilo. De overige studiemomenten moeten nog plaatsvinden.

* Zien: Scholingstraject teambreed, invoeren en leren werken met het signaleringssysteem ZIEN. Dit is een traject voor meerdere jaren. Welbevinden en betrokkenheid zijn de belangrijkste onderleggers om tot presteren te komen. Groepsdynamiek en sociale veiligheid wordt aan de hand van vragen gemeten. Leerlingen vullen vragenlijsten in op het gebied van sociale vaardigheid en veiligheid. Het is een zeer belangrijk scholingstraject wat zeker tijd nodig heeft om de ZIEN-taal te beheersen en in ons dagelijks handelen in te zetten. Deze scholing wordt door een externe professional gegeven.

* 'Van en met elkaar leren', is een terugkerend en belangrijk item ten aanzien van de

ontwikkeling binnen het team. Leerkrachten geven onderling hun kennis door aan collega's. Op studiedagen/ team en bouw overleggen wordt de kennis gedeeld. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen in de groepen.

* Intern scholingstraject is "Leren zichtbaar maken". Leerlingen betrekken bij hun eigen leerontwikkeling en eigenaarschap ontwikkelen. Dit zal de komende jaren doorgezet worden met het volgen van de cursus Teach like a champion in combinatie met het EDI-model.

De opbrengsten van de centrale eindtoets 2019 lagen op een voldoende niveau.

* Personeel. Het team van de Eben-Haëzer bestaat uit 17 mensen. Het management bestaat uit 2 teamleiders en een directeur. We hebben te maken gehad met langdurige ziekte van een leerkracht. Op 1 september is de directeur met pensioen gegaan en is er een nieuwe directeur benoemd voor 0,6 wtf. De school zit ruim in haar jasje wat betreft personeel en daar zal ook voor schooljaar 2020-2021 een bezuiniging op worden ingezet.

* Stagiaires. Wij hebben stagiaires vanuit de Marnix Academie, Da Vinci college uit Gorinchem en Vitalis uit Breda.

* Vrijwilliger. Voor klein onderhoud is er elke woensdagmorgen een vrijwilliger aanwezig. Hij repareert bepaalde zaken en verzorgd o.a. het kopieerwerk voor de leerkracht.

* Punt van zorg. Op onze school zitten veel leerlingen met een Syrische en Eritrese achtergrond. De groep groeit omdat zusjes en/of broertjes inmiddels ook naar school komen. Spontaan taalgebruik verloopt redelijk maar taalbegrip verloopt moeizaam. Op sociaal emotioneel gebied zien wij, en ervaren wij, steeds meer problemen. Zekere deskundigheid is noodzakelijk om dit in goede banen te leiden. Zij vallen niet meer onder de regeling nieuwkomers en dat baart ons zorgen.

* Onderhoud. Ons gebouw vraagt veel onderhoud. Lekkages en de centrale verwarming zijn punten van zorg. Ook de verouderde meubels met name in de onderbouw vragen om een investering. Gezien de leeftijd van de 1e bouw is er een renovatie aanvraag bij de gemeente ingediend. Voor de grote tuin komt er 2 x per jaar een tuinbedrijf voor onderhoud.

CBS 't Kompas

Algemeen

CBS 't Kompas hanteert het 5-gelijke dagenmodel. Elke dag start om 8.25 uur en duurt tot 14.00 uur. De leerlingen van groep 3-8 gaan een kwartier met elkaar naar buiten alvorens er met elkaar gegeten wordt bij de eigen groepsleerkracht. De gymlessen worden gegeven door vakleerkrachten gym (via Bart, Sportfunctionarissen Gemeente Werkendam). In 2019 is het nieuwe schoolplan voor de komende 4 jaar opgesteld in samenwerking met alle betrokken geledingen. Er is intensieve samenwerking binnen Vlechtwerk met onze medegebruikers. Met name Sovak (dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking), de bibliotheek, de muziekschool, Trema Kinderopvang en de Sigmondschool.

Personeel

In totaal werkten er 24 personeelsleden op 't Kompas. Er waren 1 teamleider en 2 intern begeleiders en een remedial teacher werkzaam in 2019. Er waren drie leerlingen met een arrangement die begeleid werden door een onderwijsassistent. Op 1 januari is een nieuwe directeur gestart. Er is voor de zomervakantie afscheid genomen van een collega die met pre pensioen is gegaan. Twee collega's waren 25 jaar in het onderwijs, een andere collega was 40 jaar werkzaam in het onderwijs.

Leerlingenaantal

Op 1 oktober 2019 had onze school 242 leerlingen, waarvan er 2 bekostigd blijken te worden. Waarvan 26 leerlingen met een gewicht van 0,3 en 10 leerlingen met een gewicht van 1,2.

Opbrengsten/resultaten

De eindopbrengst lag boven het landelijk gemiddelde van gelijk gewogen scholen.

De opbrengsten op het gebied van rekenen vragen om verbetering. Daarop is een verbeterplan ingezet. Er is een rekenwerkgroep die zorgt voor aansturing en scholing. De resultaten zijn in het team door de collega's gepresenteerd met daarbij verbeterpunten. Uitleg vindt plaats aan de van EDI (het Effectief Instructiemodel). Er is een kijkwijzer door het team ontwikkeld.

Op de andere gebieden scoort de school volgens verwachting. Er zijn dit jaar werkgroepen ingesteld, die aansluiten bij ontwikkelpunten vanuit het schoolplan. De volgende werkgroepen zijn ingesteld: leerplein-ontwikkeling, rekenen, wereldoriëntatie, Positive Behavior Support.

Pedagogisch-didactisch handelen

De school werkt met het leerstofjaarklassensysteem. Op CBS 't Kompas wordt gewerkt volgens de aanpak van PBS. Vanuit een positieve aanpak ontstaat er een fijne sfeer binnen de school en ligt de nadruk op belonen. Het schooljaar wordt gestart vanuit het boekje 'De gouden werken' (Boaz Bijleveld).

Een goed begin is het halve werk.

Nascholing en professionalisering

Een aantal teamleden heeft een individuele cursus afgerond aan de Regio Academie. Het schooljaar is gestart met een teambijeenkomst door Marianne Soeters, waarbij het onderwerp 'teamvorming' centraal stond. Het team heeft vervolgbijeenkomsten gehad op het gebied van (hoog)begaafdheid. Daarnaast zijn er enkele rekenbijeenkomsten geweest vanuit de rekenwerkgroep. Hierbij stond invoering van het zogenaamde drieslagmodel centraal. Tevens maakten teamleden gebruik van de inspiratiemiddagen vanuit het SWV en de cursussen die vanuit de Stroming werden aangeboden.

Leren van elkaar stond centraal bij verschillende workshops waaruit gekozen kon worden. De muziekschool ondersteunde en coachte alle collega's een aantal keer tijdens de muzieklessen. Op deze manier leren de collega's hoe ze op een aansprekende manier de methode '123Zing' in kunnen zetten.

Huisvesting

De school is gehuisvest in 'Vlechtwerk'. Een MFA aan de Hooftlanden 1 in Werkendam. Daarin participeren ook andere gebruikers: kinderopvang, Sovak, dorpshuis, bibliotheek, sporthal, openbaar onderwijs, Limonadebrigade (Trema). Er is regelmatig beheerdersoverleg binnen Vlechtwerk.

De school heeft een boven- en benedenverdieping. Bijzonder zijn de leerpleinen waaraan de lokalen grenzen. Ieder lokaal heeft een glazen schuifwand i.p.v. een deur. Hierdoor komen de kinderen binnen, maar hiervandaan is er ook vanuit ieder lokaal toezicht op het leerplein. Voor schooltijd (8.10 uur) en na schooltijd (14.15 uur) is er een tijd van ontmoeting voor het team in de personeelskamer.

In 2019 zijn er extra zonneschermen aangeschaft voor de lokalen waar deze nog niet aanwezig waren. Door lichtinval is het digibord anders niet goed te zien in de klas. Ook is er een (mobiel) podium aangeschaft, dat deels is betaald door 'Vrienden van 't Kompas'.

Een zorgpunt is de klimaatbeheersing. Het was erg warm op zomerse dagen. Tevens is de riolering onder de school is verzakt. Deze punten worden opgepakt in het komende jaar.

cbs De Verrekijker

Fijn werken in een gerenoveerde school

In 2019 mochten we profiteren van het vele werk wat verzet is bij de renovatie van ons schoolgebouw. Naast het bestuurskantoor van De Stroming, zijn ook de coaches van de Stroming en de bovenschoolse werkgroep Gedrag voortaan gehuisvest in ons schoolgebouw. We mochten ook een schoolbieb realiseren in samenwerking met Cultuurpunt Altena.

Personeel

Eén collega is met prepensioen gegaan. We hebben afscheid van haar genomen met een speurtocht door het Pompeveld samen met de boswachters van het Brabants Landschap en pannenkoeken eten met de hele school. In haar plaats is een collega gemobiliseerd vanuit de Eben Haëzer.

We hebben vanuit de werkdruk gelden in combinatie met geld voor de uitvoering van zorgarrangementen twee onderwijsassistenten benoemd. Er waren 4 kinderen met een arrangement in 2019.

Leerlingenaantal

Op de teldatum van 1 oktober 2019 waren er 50 leerlingen ingeschreven. Gedurende dit schooljaar zullen we doorgroeien naar 55 leerlingen.

Opbrengsten

In 2019 waren er maar 3 meisjes die de eindtoets maakten; dit is volgens de inspectie een te klein aantal om een waarde aan te verbinden en een uitspraak te doen over het gemiddelde ten opzichte van de inspectienorm. Alle drie zijn uitgestroomd naar de school waar ze graag naar toe wilden.

Pedagogisch didactisch handelen

We zijn dit jaar verder gegaan met de implementatie van ons volgsysteem voor sociaal emotioneel leren: ZIEN. We voeren ieder jaar kindgesprekken en een ouder kind vertelgesprek. Tijdens dit gesprek komen de leerlingen vanaf groep 6 zelf mee. We willen bij de kinderen graag bereiken dat ze meer eigenaarschap krijgen voor hun ontwikkeling.

Nascholing en professionalisering

Als schoolteam zijn we verder gegaan met de cursus Kansrijke Combinatieklassen van Cedin. In deze cursus leren we bij de instructie verbindingen te maken tussen de verschillende jaargroepen en vanuit EDI (Expliciete Directe Instructie) een krachtige uitleg en begeleide inoefening te realiseren.

Op het niveau van het Samenwerkingsverband hebben we afgesproken dat alle leerkrachten in staat moeten zijn om goed onderwijs te bieden aan kinderen die meer- of hoogbegaafd zijn. Hiervoor volgen we samen met De Sprankel de cursussen van Novilo.

We zijn trots te vermelden dat we ook twee excellente leerkrachten in ons team hebben sinds 2018. Eén collega is specialist jonge kind en een andere collega is gespecialiseerd in gedrag en groepsdynamiek.

Financiën

Dankzij de werkdruk gelden, de kleinscholentoeslag en de bijdrage vanuit De Stroming lopen de uitgaven in de pas met de begroting. De school collecte in Waardhuizen en Uitwijk heeft bijna 2.500 euro opgebracht. Van dit bedrag hebben we een nieuw digibord aangeschaft.

cbs de Ark

De school is de enige onderwijsvoorziening in het dorp Meeuwen. Het dorp hoort bij de gemeente Altena (voorheen Aalburg). De school is gehuisvest in een gebouw met goede voorzieningen.

Personeel

De directeur van de Ark is in het nieuwe schooljaar begonnen in Nieuwendijk op cbs

De Regenboog. Het team van de Ark bestaat uit: een clusterdirecteur, een teamleider, een IB-er, een onderwijsassistent en 5 leerkrachten.

Met ingang van dit schooljaar zijn we op de Ark gaan werken met een clusterdirecteur en een teamleider. Voor zowel de betrokkenen, het team en de ouders was dit even wennen. We denken dat we een goede taakverdeling gevonden hebben. Doordat de teamleider de hele week aanwezig is op school, blijft er voor de ouders een duidelijk aanspreekpunt. We hebben afgelopen jaar te maken gehad met een langdurig zieke collega. Zij is druk bezig met re integratie en opbouw van uren en hopen dat zij volgend schooljaar weer volledig voor de groep kan. We zijn blij dat zij het hele jaar door dezelfde collega kon worden vervangen.

Door de inzet van een SB stagiaire konden we op ochtenden in 4 groepen werken en 's middags in 3 groepen.

Leerlingenaantal

Op 1 oktober 2019 telde de Ark 41 leerlingen.

We zien een toename van leerlingen in de onderbouwgroepen en hopen gestaag wat te groeien. We doen ons best om de school in het dorp op de kaart te zetten en samenwerking te zoeken waar dit kan. Er zijn vorig jaar geen leerlingen verwezen naar het S(B)O. Wel zijn er nieuwe arrangementen aangevraagd of verlengd en toegekend.

Opbrengsten

Onze CITO Eindscore in 2019 was boven het landelijk gemiddelde. Echter waren er dit jaar maar 2 leerlingen die de Eindtoets hebben gemaakt.

Schoolontwikkelingen

In het afgelopen schooljaar hebben we ons als team geschoold op hoogbegaafdheid. Vanuit Cultuur met Kwaliteit heeft de SB stagiaire een onderzoek gedaan naar welke methode we kunnen inzetten om thematisch groeps- en vakoverstijgend onderwijs te geven. De teamleider heeft dit jaar de opleiding middenmanagement gedaan en de directeur heeft de cursus "lead like a champion" gevolgd.

Samen met de andere directeuren en teamleiders binnen de Stroming hebben we verdiept in streefdoelen en het analyseren hiervan. Met de tool: "Mijn schoolteam" kan de directeur de groepen in en lesobservaties uitvoeren en vastleggen.

In het nieuwe schoolplan hebben we verschillende doelen beschreven in een jaarplan. Een ervan is de school in relatie tot het dorp. Hoe kunnen we nog meer de samenwerking zoeken met het dorp.

Gebouw en terreinen

In de vakantie zijn de tuinen en de begroeiing om de school aangepakt en is er flink gesnoeid.

Op de gevel prijkt het nieuwe logo.

Financiën

Door langdurige vervanging van een zieke collega hebben we meer uitgegeven aan personeelskosten. We hebben doordat er geen fulltime directeur meer is gewerkt aan het terugdringen van de personeelskosten.

Ouders

De ouderbetrokkenheid is hoog. Een groep enthousiaste ouders vormen de AC (activiteitencommissie). De TSO wordt gedaan door ouders. Ook de schoolbibliotheek wordt door ouders georganiseerd. Het invoeren van Parro heeft de ouderbetrokkenheid vergroot.

cns d'Uylenborch

Algemeen

C.N.S. d'Uylenborch is één van de drie scholen in het dorp Almkerk. De naam van de school is afgeleid van de woorden 'uil' en 'borch'. De uil is het symbool voor wijsheid:

zo met de leerlingen omgaan, dat zij hun talenten zo optimaal mogelijk gebruiken. 'Borch' staat voor burcht, een symbool van bescherming: een school waarin kinderen zich veilig en vertrouwd voelen

Personeel en organisatie

Het team van d'Uylenborch bestaat uit 21 personeelsleden: Vijftien leerkrachten, twee intern begeleiders, drie onderwijsondersteuners (twee onderwijsassistenten en één schoonmaakster) en één directeur. De directeur vormt samen met de teamleider onderbouw en teamleider bovenbouw het managementteam.

Als gevolg van demografische krimp zien wij het leerlingenaantal de afgelopen jaren dalen. In schooljaar 2019/2020 werken wij met negen groepen. In schooljaar 2020/2021 zullen wij, vanwege de krimp, met acht groepen gaan werken. Daarnaast hebben wij op vier ochtenden in de week een hulpklas, een plusklas in de bovenbouw voor één dagdeel, een Acadin-groep voor één dagdeel en de ontdekkersgroep in de onderbouw voor één dagdeel. De trend van daling lijkt in 2020 zijn dieptepunt te bereiken. Wij hebben eind 2019 een start gemaakt met het proces om te komen tot een nieuwe reken- en aardrijkskundemethode. Deze twee methodes zullen in gebruik genomen worden aan de start van schooljaar 2020/2021. De door de overheid beschikbaar gestelde werkdrukmiddelen zijn in overleg met de collega's ingezet. Op voorstel van de collega's hebben wij deze middelen ingezet voor vervanging van de groepsleerkracht waardoor deze administratieve taken kan uitvoeren en kindgesprekken kan voeren. Ook hebben we deze middelen ingezet om leerkrachten uren te geven, zodat zij leerlingen extra begeleiding kunnen bieden.

Opbrengsten

Om de opbrengsten goed in kaart te brengen nemen wij naast de methodegebonden toetsen ook tweemaal per jaar de toetsen van CITO af. De trendanalyses laten zien dat de eind- en tussenopbrengsten op een voldoende/goed niveau liggen. De probleemgebieden zijn duidelijk in kaart gebracht en bekend. In groep 8 wordt de landelijke eindtoets van CITO afgenomen. Resultaten van deze eindtoets van de afgelopen jaren laten scores boven het landelijk gemiddelde zien (met uitzondering van 2016).

Professionalisering

In 2019 zijn wij gestart met de teamtraining gericht op (hoog)begaafdenonderwijs. In schooljaar 2019/2020 wordt deze training met twee bijeenkomsten afgerond. Wij hopen door deze training (hoog)begaafdheid beter te kunnen signaleren en ons onderwijs nog beter te kunnen laten aansluiten bij de onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Eén collega is in 2019 gestart met de opleiding tot Hoogbegaafdheidsspecialist. Een aantal teamleden volgt cursussen bij de Regio-Academie van Driegang. Daarnaast hebben wij als team in 2019 de professionalisering t.b.v. de C-licentie van Kanjer gevolgd.

Huisvesting

Op 20 februari 2018 heeft de gemeenteraad van de gemeente Woudrichem een principebesluit genomen om de brede school Almkerk op de locaties van basisschool De Almgaard en LTV Almkerk te realiseren. Naast onze school en basisschool De Almgaard, zullen ook kinderopvang Hoppas, logopediepraktijk Mars en de bibliotheek een plek krijgen in de brede school. De verwachting is dat er eind 2020 gestart kan worden met de bouw van de brede school.

cbs Het Fundament

Algemeen

Christelijke basisschool Het Fundament is de enige onderwijsvoorziening in Genderen. De school is gehuisvest in een te ruim gebouw, waarvan de staat te wensen over laat. Binnen enkele jaren hopen we in een nieuw gebouw gehuisvest te worden.

Onze school wordt bezocht door 151 leerlingen. Het leerlingaantal is nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met het aantal van vorig jaar.

Personeel

Dit jaar hebben we afscheid genomen van een leerkracht, omdat we terug gingen in het aantal groepen. Deze leerkracht kon binnen De Stroming weer aan de slag. Doordat later bleek dat de kleutergroep te groot zou worden voor 1 leerkracht zijn er onderwijsassistenten benoemd, zodat er per dagdeel 2 mensen in de groep waren. Hier konden we de werkdruk gelden voor inzetten. Een leerkracht heeft het besluit genomen om te stoppen met haar baan als leerkracht. Hiervoor konden we een nieuwe leerkracht benoemen die haar uren nu kon combineren met cbs De Ark. Binnen Het Fundament was afgelopen jaar weinig ziekteverzuim. Een leerkracht is afgelopen bevallen van een dochter en heeft ouderschapsverlof opgenomen. We konden het hele jaar eenzelfde leerkracht als vervanger inzetten.

Onderwijskundig

In dit schooljaar hebben we de EDI aanpak geïmplementeerd en ons verder eigen gemaakt. We hebben (noodgedwongen) de overstap gemaakt naar de nieuwe rekenmethode Wereld In Getallen 5 (WIG 5). Voor de groepen 5 t/m 7 is dit een digitale methode. Groep 8 gaat volgend schooljaar aan het werk met WIG 5. Doordat de nieuwe methode ook echt nog heel nieuw was, waren de eerste maanden best spannend. Nog lang niet alle leerstof was klaar. We hebben ook de kinderziektes uit de methode gehaald. Ondanks dat hebben we toch hogere resultaten behaald op rekengebied.

Het klasdoorbrekend werken met Dia tekst hebben we doorgezet naar de groepen 4 en 5, zodat we nu schoolbreed met Dia tekst werken. Schoolbreed zijn we gestart met de nieuwe methode voor schrijven Klinkers. Groep 3 is gaan werken met Lijn 3.

Professionalisering

Als team hebben we samen met het team van De Ark de scholing hoogbegaafdheid van Novilo gevolgd. De IB-er, tevens leerkracht van de talentgroep heeft de opleiding talentbegeleider gevolgd. De directeur heeft in samenwerking met andere directeurs de cursus Lead like a champion gevolgd.

Als Directieberaad zijn we, soms samen met de teamleiders, geschoold in het stellen van streefdoelen en deze nog beter te analyseren. De verbinding te leggen tussen schoolplan, jaarplan, en mijn schoolteam. Een tool om mee de groepen in te gaan. Op deze manier willen we onze kwaliteitszorg verbeteren.

Opbrengsten

De Dia eindtoets scoorde iets onder het landelijk gemiddelde. Alle leerlingen zijn toegelaten tot de school conform het gegeven advies. Er zijn geen adviezen bijgesteld.

Ouderbetrokkenheid

De ouderbetrokkenheid op Het Fundament is groot. Veel ouders zijn bereid regelmatig iets te doen. Steeds meer ouders voelen zich betrokken bij het leerproces van hun kind. De LOL-gesprekken (leerling-ouders-leerkracht) en de Parro app hebben hier zeker invloed op.

cbs De Parel

In het afgelopen jaar is het leerlingenaantal met 16 leerlingen gestegen. Op 1 oktober 2019 waren 279 leerlingen ingeschreven. De verwachting is dat het leerlingenaantal op 1 oktober 2020 lager zal zijn, vanwege een grote groep 8 (46 leerlingen).

De onderwijskundige ontwikkelingen die we eerder hebben ingezet hebben we in 2019 voortgezet.

We hebben nadrukkelijk gekozen voor de focus op EDI (Expliciete Directe Instructie), groepsdoorbrekend werken en ICT (inzet van chromebooks). Deze gerichte aandacht heeft erin geresulteerd dat door de hele school gewerkt wordt aan het didactisch handelen van de leerkracht.

De (team)scholing van collega's heeft zich in het bijzonder op genoemde ontwikkelpunten gericht.

Een aantal collega's heeft individueel nog cursussen gevolgd.

De door de overheid beschikbaar gestelde werkdrukmiddelen zijn in overleg met de collega's ingezet.

Op voorstel van de collega's zijn deze middelen ingezet voor: vervanging van de groepsleerkracht waardoor deze administratieve taken kan uitvoeren en bijvoorbeeld kindgesprekken kan voeren, vormgeven van NT2 klas, levelwerk en splitsing van een grote groep 3 bij bepaalde vakken. Er zijn verschillende evaluatiemomenten geweest en de collega's gaven aan tevreden te zijn met de inzet van de middelen.

De collegiale visitatie en intervisie hebben we in het afgelopen jaar ook voortgezet, waarbij ook gebruik gemaakt is van video-interactie. De beelden zijn gebruikt bij de collegiale intervisie. De collega's hebben ook in het afgelopen jaar hun ontwikkelpunten (POP) gerelateerd aan de schoolontwikkeling. Hierdoor bewerk je met elkaar het spreken van dezelfde didactische taal en vaardigheden. Dat komt het lesgeven en de leerlingen ten goede.

Het aantal personeelsleden is nagenoeg gelijk gebleven. Ook in 2019 hebben we aan verschillende PABO studenten en studenten die de opleiding Onderwijsassistent volgen een stageplaats geboden. Het ziekteverzuim binnen de school kent zijn pieken en dalen. Ook de landelijke griepgolf is onze school niet voorbij gegaan. Gelukkig hebben we met (veel) extra inzet van eigen personeel de vervanging kunnen regelen.

cbs De Regenboog

De Regenboog in Nieuwendijk is sinds 1 januari 2019 verbonden aan De Stroming. Na een crisisperiode vanwege een kwalificatie van de onderwijsinspectie van 'zeer zwak' heerst er nu weer stabiliteit en rust.

De Regenboog is de enige school in de dorpskern Nieuwendijk en huist in een gedateerd gebouw dat midden in het dorp is gesitueerd. De school is verbonden aan de plaatselijke bibliotheek en het activiteitscentrum Tavenu. De school werkt nauw samen met de kinderopvang die ook binnen de school is gehuisvest.

Het huidige gebouw is aan vernieuwing toe. In 2020 zal gestart worden met de bouw van een nieuwe school op dezelfde locatie. Dit houdt in dat binnenkort de school verhuisd zal worden naar een tijdelijke locatie. Er is in het team hard gewerkt aan visieontwikkeling, waarbij de visie vertaald is naar het ontwerp van de nieuwe school die theoretisch in augustus 2021 in gebruik genomen zou kunnen worden.

In de crisisperiode heeft een flink aantal gezinnen onze school verlaten, waardoor het leerlingenaantal daalde van 280 naar het huidige aantal van 240. Het huidige aantal zal naar verwachting stabiel blijven in de komende jaren.

De moeilijke tijd heeft op alle domeinen van de school sterke invloed gehad. Op onderwijskundig gebied is veel ontwikkeld, met name het didactisch handelen en het verkrijgen van zicht op de ontwikkeling van de leerlingen. In het team hebben diverse wisselingen plaatsgevonden. In 2019 hebben zes teamleden (zo'n 30%) afscheid van de Regenboog genomen en hebben we zeven nieuwe teamleden mogen verwelkomen. In 2019 heeft er een wisseling plaatsgehad in de managementstructuur van onze school. Het schooljaar is gestart gemaakt met een fulltime locatielider die drie dagen de dagelijkse gang van zaken van de school coördineert en leidt en twee dagen een groep lesgeeft. Naast de locatielider is in deeltijd een clusterdirecteur aan school verbonden, die de eindverantwoordelijkheid draagt. Hij is naast De Regenboog nog verbonden aan een andere school binnen de Stroming en scholen daarbuiten.

Onze school heeft er voor gekozen de extra werkdruk verlichtings-gelden in te zetten voor een vakdocent bewegingsonderwijs die vanuit de gemeente wordt ingehuurd. Onze eindresultaten liggen na een aantal zwakke jaren de laatste twee jaar op het niveau van wat met onze schoolgewicht (30,9) en spreidingswaarde (5,4) verwachten kan worden.

Percentage 1F is 92,8% en 1S/2F is 55,7%, beide ver boven de signaleringsnorm van de inspectie. De eindcito 2019 ligt met 536 net boven het landelijk gemiddelde. In de groepen wordt veel aandacht besteed aan het klassenmanagement met het Doordacht Passend lesmodel in Teach-technieken. Tevens is eigenaarschap van leerlingen ook een onderdeel dat aan de orde is.

Onze school is een KIVA-school wat inhoudt dat we in het kader van sociale omgang en veiligheid de KIVA-methode gebruiken. Intern is een HB-groep (LeerSaam) gestart waar een ochtend in de week leerlingen die extra uitdaging nodig hebben bij elkaar komen. Er is gestart met de nieuwe methode voor wereldoriëntatie Blink. Dat een geïntegreerde methode welke geheel digitaal is. Er is een groot aantal chromebooks beschikbaar, zodat alle leerlingen regelmatig in hun eigen account kunnen werken.

3.2.4 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

Per 1 januari 2019 zijn de voormalige gemeenten Werkendam, Woudrichem en Wijk en Aalburg opgegaan in de nieuwe gemeente Altena. Hierdoor staan alle scholen van De Stroming in dezelfde gemeente.

De gemeente Altena is er niet in geslaagd om met de schoolbesturen in 2019 een Integraal Huisvestingsplan overeen te komen. Om verschillende redenen is dit doorgeschoven naar 2020.

De Rijksoverheid heeft het (primair) onderwijs in de loop van 2019 extra bekostigd. Zo is extra financiering gekomen voor het tegengaan van de werkdruk en voor het kunnen uitvoeren van de nieuwe cao.

3.2.5 Informatie over de maatschappelijke aspecten van het 'ondernemen'

De Stroming heeft in 2019 geen specifiek beleid gevoerd met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen. Wel kan worden aangegeven dat veel werk is gemaakt van het werken aan goede arbeidsomstandigheden: de werkdrukmiddelen zijn in overleg met de teams ingezet, het taakbeleid is met

instemming van de GMR geactualiseerd, ten behoeve van vervanging wordt zo veel mogelijk personeel boven de formatie aangesteld en is er tijdens de gesprekscyclus aandacht voor welzijn en welbevinden. Tevens zet De Stroming veel in op professionalisering: zowel naar belang, als naar het vrijmaken van financiële middelen.

De Stroming heeft in 2019 geen medewerkers in dienst genomen die minder kansen hebben op de arbeidsmarkt.

De Stroming heeft in 2019 op al haar scholen ruimte geboden voor stagiaires van hogeschool Marnix en op sommige scholen ook voor stagiaires van verschillende ROC's.

3.2.6 Vermelding van de samenwerkingsverbanden waarbij de rechtspersoon of de daaronder ressorterende instellingen zijn aangesloten en van de verbonden partijen

De Ark te Meeuwen en Het Fundament te Genderen behoren tot stichting Samenwerkingsverband Langstraat, Heusden, Altena (30.10).
Het Bakken te Werkendam, 't Kompas te Werkendam, De Sprankel te Dussen, De Regenboog te Nieuwendijk, De VerreKijker te Waardhuizen, Eben Haëzer te Woudrichem, d'Uylenborch te Almkerk, De Parel te Rijswijk en De Zaaier te Andel, behoren tot vereniging samenwerkingsverband Driegang, kamer Rivierengebied Midden Nederland (28.16).

3.2.7 Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen, inclusief samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverband Driegang, een vereniging, is in 2019 overgegaan tot het instellen van een onafhankelijke Raad van Toezicht. Dit betekende voor de bestuurder van De Stroming dat hij van zijn 'dubbele pet', participant in het samenwerkingsverband én interne toezichthouder, af is.

3.2.8 Namen van bestuurders, directieleden en toezichthouders en hun betaalde en onbetaalde (neven)functies

Naam	Functie/rol	(Neven)functies, bezoldigd of onbezoldigd
A.C.J. Lenting	college van bestuur	Voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Gorinchem (tot en met september 2019) (onbezoldigd) DGA Adviesbureau Lenting B.V. (gehele jaar; in 2019 geen opdrachten uitgevoerd)
Mevr. N.G. van Ooijen - van Breugel	directeur	Gemeenteraadslid namens CDA gemeente Altena (bezoldigd) Voorganger kerkdiensten verpleeghuizen en kerken in de

		PKN (bezoldigd)
Mevr. J. Wijnands - Westerlaken	directeur	n.v.t.
Mevr. A.H. Schermers - van Elderen	directeur	Raadslid ChristenUnie gemeente Altena (bezoldigd) Pastoraal medewerker VEG de Burcht Sleenwijk Activiteitencommissie Biesboschrouters / PSV de Nieuwe Roef Sleenwijk
Mevr. C. Verschoor - van As	directeur	Voorzitter ijsvereniging (onbezoldigd) Leiding gehandicapten catechese (onkostenvergoeding)
Dhr. A.D. van Ooijen	directeur	Algemeen directeur schoolvereniging CBS Molenwaard. (bezoldigd) Bestuurslid goede doelen stichting BOAZ (onbezoldigd)
Dhr. J.A. Nieuwkoop	directeur	n.v.t.
Dhr. W.D. Hulshof	directeur	Eindredacteur Kruispunt, blad van de Protestantse Gemeente Gorinchem (onbezoldigd)
Dhr. T. Groeneveld	toezichthouder	Voorzitter Raad van Toezicht stichting de Waarden, Zevenbergen (bezoldigd) Lid Raad van Toezicht stichting Willem van Oranjegroep, Waalwijk (bezoldigd) Lid Raad van Commissarissen Huisarts en Zorg B.V. Gorinchem (bezoldigd) Lid van commissie van Opzicht PKN classis Zuid Nederland en Zeeland-Delta (onbezoldigd) Lid commissie Governance Cultuur en Organisatie Stichting Verus, Woerden (onbezoldigd)
Dhr. K.A.J. Oudshoorn	toezichthouder	Oudshoorn Bouwmanagement en Tekendadvies als ZZP'er - eigenaar van dit bedrijf in de functie van bouwkundig adviseur / projectleider (bezoldigd) PKN Hervormde Gemeente Rijswijk binnen de kerkenraad werkzaam als Diaken (onbezoldigd)
Mevr. P.W.J. van Dalen-van Balen	toezichthouder	n.v.t.
Mevr. R. Bouman	toezichthouder	Coördinator kindernevendienst (onbezoldigd) Lid Jeugdendienstcommissie

		(onbezoldigd) (Beiden voor de Protestantse Gemeente Heusden)
Dhr. G.M. Verhoeven	toezichthouder	n.v.t.
Dhr. A. Smits	toezichthouder	n.v.t.
Dhr. R. Hartman	toezichthouder	n.v.t.

3.3 Naleving branchecode

3.3.1 Ontwikkelingen op het gebied van governance

De Stroming kent sinds augustus 2018 een bestuursvorm met een College van Bestuur en Raad van Toezicht. Bij deze bestuursvorm zijn bestuur en toezicht niet alleen functioneel, maar ook organiek gescheiden.

Najaar 2019 heeft de Raad van Toezicht onder begeleiding van Marcel Bos van Scolix voor het eerst een zelfevaluatie uitgevoerd. Vanaf 2020 zal de Raad dat in eigen beheer gaan doen. Een van de leden van de raad zal hierbij optreden als procesbegeleider.

3.3.2 Vermelding code goed bestuur die gehanteerd wordt

Het kalenderjaar 2019 heeft De Stroming de code Goed Bestuur van de PO raad gehanteerd.

3.3.3 Vermelding van de afwijkingen van deze code en toelichting

Er was geen sprake van afwijking van de hierboven genoemde code.

3.3.4 Wijze waarop horizontale verantwoording wordt ingevuld

Interne toezichthouder, bestuur, directeuren en leerkrachten hebben allemaal een taak in het zichtbaar maken van de resultaten en het afleggen van verantwoording hierover. Voor de scholen is de schoolgids het medium om verslag te doen van de resultaten, zoals de scores op de Eindtoets en het aangeven naar welke vormen van voortgezet onderwijs de leerlingen uit groep 8 gaan. Dit gebeurt ook steeds vaker digitaal: de eigen website, in Vensters. Het College van Bestuur legt periodiek en volgens een jaarrooster verantwoording af aan de leden van de GMR. De Stroming heeft in 2019, net zoals in voorgaande jaren, horizontaal verantwoording afgelegd aan de leden (ouders, andere belanghebbenden) van de Vereniging tijdens de algemene ledenvergadering op 26 juni 2019.

3.4 Verslag toezichthoudend orgaan

Verslag toezichthoudend orgaan:

Jaarverslag 2019 van de raad van toezicht van De Stroming.

Kalenderjaar 2019 was het eerste volledige jaar waarin het raad van toezichtmodel binnen De Stroming heeft gefunctioneerd.

De raad van toezicht treedt op als werkgever van het uitvoerend bestuur.

De raad van toezicht wil eerst en vooral alle medewerkers van De Stroming dankzeggen voor hun inzet, met hart, hoofd en handen, voor alle kinderen die aan de scholen van De Stroming zijn toevertrouwd.

De raad van toezicht heeft in 2019 8 keer vergaderd.

In 2019 waren de belangrijkste agendapunten van de raad van toezicht:

- Het goedkeuren van het beleidsplan en de voortgang hiervan.
- Het vaststellen en goedkeuren van het toezichtskader
- Voortgang plan van aanpak inspectierapport
- Huisvesting van de diverse scholen
- Inrichting van het bestuurskantoor en mogelijke samenwerkingsvormen met andere onderwijsorganisaties
- Goedkeuren begroting 2020 en jaarrekening 2018
- Toekomst van de vereniging
- Klachtenafhandeling

Commissies:

De raad heeft besloten om met een tweetal commissie te gaan werken een auditcommissies en een remuneratiecommissie. Deze commissies bereiden belangrijke besluiten voor die de raad moet gaan nemen. De reglementen van deze commissies zijn inmiddels door de raad vastgesteld. De auditcommissie heeft 4 keer vergaderd en zich in 2019 bezig gehouden met het evalueren van het functioneren van het administratiekantoor en de extern accountant, de jaarrekening 2018 en contact hierover met de extern accountant waaronder de rechtmatigheid van de inkomsten en uitgaven van De Stroming, de begroting 2020. Voorts heeft de auditcommissie adviezen gegeven met betrekking tot het inrichten van de controlfunctie binnen De Stroming.

Bespreekpunten van de remuneratiecommissie waren de bezoldiging van de bestuurder en de raad in 2019 en 2020 en het houden van functioneringsgesprekken met de bestuurder en hierover verslag uitbrengen aan de raad van toezicht.

Overleg bestuurder en voorzitter raad van toezicht:

Ongeveer één keer per maand hebben de bestuurder en de voorzitter van de raad een bilateraal overleg waarin de lopende zaken binnen De Stroming worden overlegd en de agenda van de raad van toezicht wordt voorbereid. De voorzitter van de raad, koppelt de inhoud van deze overleggen naar overige leden kort terug.

Permanente educatie en zelfevaluatie:

De voltallige raad van toezicht en bestuurder zijn in 2019 naar het congres van de Vereniging van Toezichthouders in het Onderwijs geweest. Tijdens deze dag zijn diverse workshops bezocht o.a. op het gebied van governance in het onderwijs en het omgaan met dilemma's. In november heeft de raad van toezicht een zelfevaluatie gehouden onder leiding van de extern deskundige die De Stroming ook heeft begeleid bij de invoering van het raad van toezichtmodel. De gezamenlijke

conclusie van deze evaluatie was dat qua doorontwikkeling de raad op koers ligt. Als verbeterpunten zijn genoemd dat onderwijs meer prominent op de agenda moet komen te staan en dat dit de gehele raad van toezicht aangaat en dat het toezichtskader nog verder doorvertaald moet worden naar kritische succesfactoren die passen bij de huidige inrichting van het bestuurskantoor. Tevens zal gezien worden wat de optimale inrichting van het bestuurskantoor moet gaan worden. De zelfevaluatie voor 2020 zal door de raad zelf gebeuren wederom in het bijzijn van de bestuurder.

Stakeholders:

Voor een goed functionerende raad van toezicht is het van groot belang dat er contacten zijn met de belangrijkste stakeholders van De Stroming. De raad heeft hier in 2019 invulling in aan gegeven door contacten te hebben met:

- De GMR, een delegatie van de raad heeft een vergadering van de GMR bezocht. Tevens vindt er ongeveer drie keer per jaar een driehoeksoverleg plaats met de voorzitter van de GMR, de bestuurder en de voorzitter raad van toezicht. Hierin is onder andere afgesproken dat voor het komende jaar er een tweetal gezamenlijke sessies worden belegd over governance en passend onderwijs, waarbij ook de directeurs worden betrokken.
- De raad van toezicht heeft in 2019 een werkbezoek bij 6 scholen afgelegd, waarbij uitvoerig is gesproken met de directeurs. De raad heeft deze bezoeken als bijzonder inspirerend ervaren. Voor volgende werkbezoeken heeft de raad de wens uitgesproken om ook hier meer teamleden, leerlingen en ouders bij te betrekken.

Bezoldiging:

De bezoldiging van de leden van de raad van toezicht is voor 2019 als volgt vastgesteld. De voorzitter ontvangt 30% van het maximum op grond van het bezoldigingsmaximum van de bestuurder, zijnde € 5.490. De leden ontvangen € 3.660. Per vergadering van de commissies ontvangen de leden € 200. Alle bedragen zijn inclusief reguliere reiskosten en BTW.

De belangrijkste aandachtspunten raad van toezicht voor 2020:

Deze zijn:

- Het eigen toezichtkader verder vertalen naar passende kritische succesfactoren.
- De toekomst van de vereniging bezien.
- Strategisch beleidsplan blijven volgen.
- Invulling geven aan het verbeteren van besturingsconcept waaronder bezetting bestuurskantoor.
- Werkbezoek aan de scholen waaronder ook gesprekken met ouders en leerlingen.
- Organiseren van een gesprek met de Inspectie van het ministerie van onderwijs en wetenschappen
- Samenwerking met andere onderwijsorganisaties.

3.5 Omgeving

3.5.1 Afhandeling van klachten

Voor het eerst sinds lange tijd heeft De Stroming een klacht van ouders ontvangen. De klacht van ouders was dat De Stroming geen passend onderwijs voor hun kind bood. Deze klacht heeft het College van Bestuur laten onderzoeken door de twee externe vertrouwenspersonen. De door hen uitgebrachte rapportage gaf het advies de klacht ongegrond te verklaren, maar dat de school in haar communicatie met de ouders wel steken hadden laten vallen. Lopende het onderzoek hadden ouders via een advocaat een klacht ingediend bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs. De uitspraak kwam in de zomervakantie en de ouders werden in het gelijk gesteld. Ondertussen was in overleg tussen ouders en school een school van een ander bestuur bereid gevonden het kind vanaf het nieuwe schooljaar in te schrijven.

3.5.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen in het afgelopen jaar m.b.t. internationalisering

Internationalisering speelt op de scholen van De Stroming nog geen grote rol. Steeds meer scholen bieden Engels aan vanaf groep 1. Er lopen geen uitwisselingsprogramma's.

3.5.3 Verwachte toekomstige ontwikkelingen op het gebied van internationalisering

We verwachten de komende paar jaren weinig impact van mogelijke internationalisering tendensen op de scholen van De Stroming.

4 Risicomanagement

In 2017 heeft Bursar Society onze administratieve organisatie / interne controle (AO/IC) nog eens doorgelicht. Conclusie was dat er op korte termijn geen aanpassingen nodig zijn. De Service Level Agreement met Groenendijk Onderwijs Administratie voldoet. In 2018, met de omzetting naar het RvT/CvB model, zijn verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rollen, posities en taken opnieuw beschreven en vastgelegd.

In 2019 is besloten te gaan werken met een interne controller. Deze wordt ingehuurd en is de schakel tussen College van Bestuur en directeuren, tussen College van Bestuur en administratiekantoor, en tussen directeuren en administratiekantoor.

Tevens is in 2019 besloten onder begeleiding van een externe expert te gaan werken aan herpositionering en herinrichting van de GMR.

Ook in 2019 heeft De Stroming meegedaan aan een onderzoek van Verus, naar de verenigingsstructuur in het onderwijs. De resultaten daarvan en visievorming naar de toekomst staan voor 2020 geagendeerd.

4.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Teneinde de risico's zoveel mogelijk te beperken hanteert De Stroming een planning & control cyclus, waarbij de directeuren, ondersteund door een interne controller, de ontwikkeling van de financiële prestaties volgt en hier ook periodiek verantwoording over aflegt aan het college van bestuur. Ook de beleidsmedewerker HRM speelt hierin een belangrijke rol, daar zij het overzicht houdt over de personele bezetting. De basis voor de verantwoording is de begroting die voorafgaand aan elk kalenderjaar door het college van bestuur in overleg met het directeurenberaad wordt vastgesteld, waarbij de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad instemming verleent en de raad van toezicht, op voorstel van de auditcommissie, goedkeurt. Per kwartaal wordt een financiële managementrapportage opgesteld, zowel op bestuursniveau als op schoolniveau. Tevens worden voor de zomervakantie de halfjaarcijfers besproken en geanalyseerd op basis waarvan mogelijke bijstellingen plaatsvinden in de formatie van het nieuwe schooljaar. Deze rapportages worden in de verschillende geledingen besproken: het directeurenberaad, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de auditcommissie van de raad van toezicht. De jaarrekening is het uiteindelijke verantwoordingsdocument.

Voor het opvangen van de zogenaamde restrisico's en onvoorziene calamiteiten gebruikt De Stroming in haar financieel beleid onder andere het kengetal weerstandsvermogen om te zorgen dat voldoende eigen vermogen beschikbaar is als risicobuffer. Voor het voeren van een gedegen administratie heeft De Stroming een overeenkomst gesloten met administratief dienstverlener Groenendijk Onderwijs Administratie. Dit kantoor is gecertificeerd met ISAE3402 Type II en ISAE3000.

De belangrijkste risico's en onzekerheden voor de komende jaren zijn:

- (sterker dan verwachte) krimp van het leerlingenaantal
- leeftijdsopbouw van het onderwijspersoneel
- onvoldoende (bevoegd) personeel
- achterblijvende vergoeding voor materiële instandhouding

- onderhoud en renovatie oude schoolgebouwen
- Andere risico's die kunnen worden benoemd zijn: ontevredenheid ouders, ontevredenheid personeel, onvoldoende kwaliteit (opbrengsten in brede zin), (sociale) onveiligheid en huisvestingsproblemen.

De Stroming voerde in 2019 een actief beleid om oudere personeelsleden de gelegenheid te bieden hun onderwijs carrière op een voor hen passende wijze af te sluiten. De mogelijkheden van flexibele pensionering willen we optimaal hiervoor proberen te benutten, allereerst voor de betrokkene zelf. De formatieruimte die ontstaat benutten we door nieuwe leerkrachten aan onze Vereniging te binden.

Met betrekking tot huisvesting werd in 2019 actief overleg gevoerd met de gemeente Altena. Het ging over het uitvoeren van nieuwbouwplannen voor d'Uylenborch in Almkerk, De Regenboog in Nieuwendijk en Het Fundament in Genderen en over uitbreidingsplannen voor Het Baken in Werkendam.

Hieronder is een inventarisatie opgenomen van risico's die zich kunnen voordoen.

Algemeen: de risicoanalyse is een verbindend aspect tussen het strategisch beleid, Koers 23, enerzijds en het eigen vermogen anderzijds. De risicoanalyse en de beheersmaatregelen maken onderdeel uit van het Interne Toezichtkader van De Stroming.

De reserves van De Stroming zijn voldoende om de risico's te dragen. Op basis van een goede planning & control cyclus kunnen en zullen we interveniëren als dat noodzakelijk blijkt.

4.2 Risicoprofiel

We denken met het inzetten van beheersmaatregelen, een strakke planning & controlcyclus gemonitord door de interne controller en een helder personeelsbeleid gemonitord door de beleidsmedewerker HRM minimaal 30% van het totale risico, zoals hieronder in kaart gebracht, te kunnen beperken.

Dit resulteert in een geschat restrisico van € 1.294.000 verminderd met € 388.200 vanwege beheersmaatregelen, is € 905.800.

Het bedrag van het restrisico, € 905.800, willen we afgerond om € 900.000 als bestemmingsreserve 'restrisico' alloceren.

De reserves van De Stroming zijn voldoende om dit risico te dragen.

Risico alle bedragen in euro's	Maximale impact per risico (a)	Kans dat risico zich voordoet (b)	Berekende verwachte impact (a x b)
1. Strategisch	Bedrag benoemen / impact niet in te schatten	1 tot en met 5 (1 zeker niet en 5 zeker wel, 3 is 50% kans)	Waarschijnlijkheid x maximale financiële impact. Vermenigvuldigings factor 0% (1), 20% (2), 40% (3), 60% (4) en 100% (5)
Negatieve beoordeling	€ 20.000	3	€ 18.000

onderwijsinspectie			
Imagoschade door negatieve publiciteit	€ 100.000	2	€ 40.000
2. Operationele activiteiten			
Coronacrisis leidt tot verschillende risico's (die op dit moment moeilijk te kwantificeren zijn): - extra verzuim personeel - extra verzuim leerlingen - achterblijvende vorderingen van de leerlingen - noodzaak of wenselijkheid extra programma's in te zetten en/of remediërende activiteiten	?	4	risico's hier wel te benoemen, maar geen impact te berekenen op dit moment
Leerlingprognoses zijn niet juist	10 leerlingen afwijkend x € 7.000 = € 70.000	3	€ 42.000
Dalende leerlingaantallen	€ 70.000 per jaar komende 3 jaren = cumulatief € 70.000 + € 140.000 + € 210.000 = € 420.000	4	€ 336.000
Gedwongen mobiliteit en noodzakelijke aanpassingen	€ 40.000	3	€ 24.000
Onverwachte stijging ziekteverzuim personeel	€ 200.000	3	€ 120.000
Bovenformatief personeel aannemen ten behoeve van continuïteit	€ 250.000	5	€ 250.000
(Sociale) veiligheid onvoldoende	€ 40.000	3	€ 24.000
3. Financiële positie			
Financiële gevolgen van arbeidsconflicten	€ 75.000	2	€ 30.000
Onvoldoende bekostiging Rijksoverheid voor Materiële Instandhouding	€ 100.000	5	€ 100.000
Nieuwe cao drijft personele lasten op, terwijl baten hierbij achter blijven	€ 500.000	2	€ 100.000
(Nieuwe) normen	€ 500.000	2	€ 100.000

binnenklimaat vergt aanpassingen die niet in MI zijn meegenomen			
Activeren huisvesting bij betrekken nieuw schoolgebouw	€ 50.000	4	€ 40.000
Kwetsbaarheid bestuursbureau	€ 50.000	3	€ 30.000
4. Financiële verslaggeving			
5. Wet- en regelgeving			
Beperkingen in het aannemen van tijdelijke werknemers door de invoering van de Wet werk en zekerheid	€ 100.000	2	€ 40.000
totaal (zonder beheersmaatregelen)			€ 1.294.000

5 Bedrijfsvoering

5.1 Bedrijfsvoering

5.1.1 Zaken in het afgelopen jaar met behoorlijke personele betekenis

Het personeelsbeleid wordt nader omschreven in het personeelsbeleidsplan, dat weer bestaat uit een groot aantal separate beleidsdocumenten waarmee gestreefd wordt naar een vastgesteld kader op verenigingsniveau met voldoende speelruimte voor de individuele scholen om hun eigenheid te bewaren.

Op de grotere scholen bestaat het management uit een directeur en één of twee teamleiders, op de kleinere scholen zijn geen teamleiders aanwezig. Er zijn drie directeuren die aan twee scholen leidinggeven en de andere directeuren richten zich op de aansturing van één school, eventueel aangevuld met de aansturing van het expertisecentrum. Onder dit expertisecentrum vallen de collega's die op het niveau van De Stroming, bovenscholen, hun expertise inzetten, bijvoorbeeld als coach, NT2-coördinator of in de bovenscholse talentgroep.

Op 31 december 2019 waren in dienst:

Totaal aantal fulltime medewerkers: 31

Totaal aantal parttime medewerkers: 193

Personeelssterkte per arbeidsrelatie

Type aanstelling		Totaal	Fulltime	Parttime
Vaste aanstelling	Aantal personen	199	31	168
	Bezetting (wtf)	121,20	28,02	93,18
Tijdelijke uitbreiding	Aantal personen	29	5	24
	Bezetting (wtf)	6,34	2,98	3,36
Tijdelijke aanstelling	Aantal personen	25	0	25
	Bezetting (wtf)	10,52		10,52

Personeelssterkte per deeltijdcategorie

	Totaal	Deeltijd (WTF) cohort					
		0 - 0.2	0.2 - 0.4	0.4 - 0.6	0.6 - 0.8	0.8 - 1.0	>= 1.0

Aantal personen	224	10	30	76	46	31	31
Bezetting (wtf)	138,07	1,42	9,31	38,28	30,88	27,17	31,00

Personeelssterkte per functiegroep

Functiegroep		Totaal	Fulltime	Parttime
Leraar L11/LB	Aantal personen	42	9	33
	Bezetting (wtf)	30,28		
Leraar L10	Aantal personen	127	21	106
	Bezetting (wtf)	84,83		
College van Bestuur	Aantal personen	1	1	0
	Bezetting (wtf)	1,00		
Directeur	Aantal personen	8	1	7
	Bezetting (wtf)	6,21		
Onderwijsassistent	Aantal personen	22	0	22
	Bezetting (wtf)	8,06		
Lerarenondersteuner	Aantal personen	2	0	2
	Bezetting (wtf)	1,13		
Schoonmaakpersoneel	Aantal personen	13	0	13
	Bezetting (wtf)	3,34		
Administratief personeel	Aantal personen	5	0	5
	Bezetting (wtf)	1,98		
Beleids/stafmedewerker	Aantal personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,40		
Conciërge	Aantal personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,50		
Intern begeleider	Aantal personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,57		
Klassenassistent	Aantal personen	2	0	2
	Bezetting (wtf)			

	Bezetting (wtf)	0,79	

Personeelssterkte per geslacht

Geslacht		Totaal	Fulltime	Parttime
Vrouw	Aantal personen	206	19	187
	Bezetting (wtf)	122,23		
Man	Aantal personen	18	12	6
	Bezetting (wtf)	15,84		

Personeelssterkte per leeftijdscategorie

	Totaal	Leeftijd cohort										
		0/19	20/24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	>= 65
Aantal personen	224	0	11	26	28	28	29	17	28	28	27	2
Bezetting (wtf)	138,07		8,18	21,04	17,70	14,64	18,30	10,58	14,56	15,52	16,80	0,74

5.1.2 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. personeel in het afgelopen jaar

Veel nascholingsactiviteiten betroffen vaardigheden in het vorm en inhoud geven aan Passend Onderwijs (inclusief het onderwijs aan nieuwkomers en het onderwijs aan hoogbegaafden).

In Koers 23, het strategisch beleid van De Stroming, is een belangrijke plaats ingeruimd voor het samen van en met elkaar leren. In 2019 heeft dit thema een concrete uitwerking gekregen. In 2018 was al een start gemaakt met het inventariseren en kenbaar maken van de expertise van de collega's in een L11-schaal, in 2019 heeft dit een vervolg gekregen in de vorm van workshops en intervisiebijeenkomsten vanuit verschillende expertisegebieden. In werkgroepen hebben de L11-leerkrachten een programma in elkaar gezet voor een viertal bijeenkomsten gedurende schooljaar 2019-2020 en dit programma is aangeboden aan alle andere leerkrachten. Om het belang van het gebruik maken van elkaars expertise en het leren van en met elkaar te benadrukken is deelname aan één bijeenkomst voor alle collega's verplicht gesteld.

De Stroming heeft een eigen flexibele schil, waarmee een aantal collega's boven de formatie aangesteld zijn om kortdurende en langdurige vervangingsvragen op de scholen in te vullen. In de eerste helft van 2019 werden er stamscholen aangewezen, waar deze collega's terechtkonden wanneer er geen vervangingsvraag was, maar vanaf schooljaar 2019-2020 proberen we alle collega's voor een (klein) gedeelte op één van de scholen in de formatie te plaatsen, zodat zij zich in ieder geval verbonden weten aan een school en daarnaast beschikbaar kunnen zijn voor andere vervangingsvragen.

Het ziekteverzuim was over 2019 3,51% tegenover 2,93% in 2018. Er zijn helaas meerdere collega's die langere tijd uitgevallen zijn, meestal niet werk gerelateerd, maar in 2019 zat gelukkig niemand in het tweede ziektejaar. De meldingsfrequentie in 2019 was 0,78 en de gemiddelde verzuimduur was 7,1 dagen. De meldingsfrequentie in 2018 was 0,5 en de gemiddelde verzuimduur was toen 14 dagen.

Gespaarde BAPO, te sparen Duurzame Inzetbaarheid en ouderschapsverlof worden jaarlijks bovenschols verrekend middels een jaarlijks te vormen voorziening waaraan iedere school vanuit de lumpsum verhoudingsgewijs bijdraagt.

De formatieve inzet zal licht moeten dalen om de begroting te realiseren, maar in het perspectief van de nabije toekomst streven we ernaar dat de formatie ongeveer gelijk kan blijven. Gezien het gegeven dat het steeds moeilijker wordt vervangers te vinden, hebben we een grotere flexibele schil ingericht op het niveau van De Stroming. Door hier iets meer risico in te nemen, hopen we efficiënt en snel invulling te geven aan vragen voor vervanging, zonder de druk op de vaste collega's teveel op te laten lopen.

5.1.3 Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Het beleid met betrekking tot beheersing van een uitkering na ontslag is gericht op het voorkomen van ontslag. Er wordt proactief gewerkt om tijdig te zien waar uitval dreigt, waarbij het verzuimprotocol een belangrijke rol speelt. Ook wordt steeds vaker de hulp ingeroepen van onze interne coaches om collega's preventief te ondersteunen wanneer zij dreigen vast te lopen in hun werk of moeite hebben met de balans tussen werk en privé. Deze begeleiding vindt structureel plaats bij startende leerkrachten en op vraag van de collega of de leidinggevende bij meer ervaren leerkrachten.

De Stroming heeft te maken met een lichte krimp in leerlingenaantal. Daarom wordt bij vacatureruimte eerst intern de mogelijkheden bekeken alvorens een vacature uit te zetten. In 2019 zijn er geen personeelsleden ontslagen anders dan op eigen verzoek. Er is dan ook geen sprake van verstrekte uitkeringen na ontslag.

5.1.4 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de huisvesting in het afgelopen jaar

In 2019 zijn door de scholen van De Stroming geen nieuwe gebouwen betrokken. Wel zijn verschillende nieuwbouwprojecten gestart. De Regenboog Nieuwendijk krijgt nieuwbouw. Hiervoor zijn een stuurgroep en een projectgroep ingericht. De Regenboog gaat het nieuwe gebouw samen met Trema, kinderopvang, betrekken. Het betreft nieuwbouw op exact dezelfde plaats als het huidige gebouw. Schooljaar 2020-2021 is een noodgebouw gepland. Planning is dat de school start schooljaar 2021-2022 het nieuwe gebouw betreft.

D'Uylenborch Almkerk, krijgt nieuwbouw samen met HOPPAS, kinderopvang, de Almgaard, een school van Stichting Openbaar Onderwijs Land van Altena, en de bibliotheek. Ook hiervoor zijn een stuurgroep en een projectgroep ingericht.

Voor Het Fundament Genderen is vervangende nieuwbouw aangevraagd, omdat het gebouw aan het eind van de levenscyclus is.

Voor Het Bakken Werkendam is uitbreiding aangevraagd, omdat de school sterker is gegroeid dan verwacht en er momenteel twee groepen buiten het eigen gebouw onderwijs krijgen.

5.1.5 Financiële positie op balansdatum incl. een goede toelichting daarop

In 2017 heeft Bursar Society de administratieve organisatie en interne controle nog eens doorgelicht en geconstateerd dat er op korte termijn geen aanpassingen nodig waren. In 2019 heeft De Stroming ervoor gekozen om met een - ingehuurde - interne controller te gaan werken. Dit vanwege de groei die de Vereniging de afgelopen jaren had doorgemaakt. De interne controller is de schakel tussen het college van bestuur en Groenendijk Onderwijs Administratie, waar zowel de financiële administratie als de personeels- en salarisadministratie is weggelegd, enerzijds en tussen college van bestuur en de directeurs van de scholen anderzijds. Veel aandacht is besteed aan het op de juiste wijze begroten en (laten) administreren. De begroting is vastgesteld op een negatief van resultaat over 2019 van € 57.570. Elk kwartaal werd door Groenendijk Onderwijs Administratie een managementrapportage opgesteld die de bestuurder besprak met de directeurs, de

interne controller en de beleidsmedewerker HRM. Ook de halfjaarcijfers zijn in deze constellatie besproken, zodat in de overgang naar het nieuwe schooljaar op het gebied van personele inzet 'scherp aan de wind' kon worden gezeild.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

- Het weerstandsvermogen exclusief materiële vaste activa bedroeg in 2019 39,96; het streefgetal is 30.
- Het weerstandsvermogen inclusief materiële vaste activa bedroeg in 2019 56,90; het streefgetal is maximaal 50.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

- De solvabiliteit exclusief voorzieningen bedroeg in 2019 78,72%; het streefpercentage is 70,00%.
- De solvabiliteit inclusief voorzieningen bedroeg in 2019 88,09%; het streefpercentage is 80,00%.

Liquiditeit (current ratio)

Het kengetal van de liquiditeit geeft aan in welke mate De Stroming in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

- De liquiditeit bedroeg in 2019 6,53; het streefgetal is 5,0.

Rentabiliteit

In het bedrijfsleven wordt met rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs leggen we een relatie tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen. Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

- De rentabiliteit bedroeg in 2019 3,21%; het streefgetal tussen 0 en 1%, omdat we hebben vastgelegd dat De Stroming de komende jaren een deel van de reserves zal inzetten ten behoeve van het realiseren van Passend Onderwijs.

Huisvestingsratio

Deze ratio geeft weer welk deel van de totale lasten is besteed aan lasten voor huisvesting. Daaronder vallen ook de afschrijvingen voor gebouwen en terreinen.

- De huisvestingsratio bedroeg in 2019 5,21.

5.1.6 Toelichting op de ontwikkeling van de balansposten (vergelijking met vorig jaar)

Verschillen op de balans bij de activa:

Gebouwen en terreinen toegenomen met ongeveer € 47.000. Dit betreft een investering in verduurzaming van gebouwen.

Technische zaken afgenomen met ongeveer € 34.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een desinvestering (verhuizing van het ene naar het andere gebouw).

Materialen t.b.v. scholen afgenomen met ongeveer € 27.000. Dit betreft deels een afschrijving en deels een desinvestering. Veel van de aangeschafte tablets functioneerden niet meer voor dat ze economisch afgeschreven waren.

Meubilair afgenomen met ongeveer € 46.000. Ook afschrijving en desinvestering. OLP en apparatuur afgenomen met ongeveer € 46.000. Meer afgeschreven dan geïnvesteerd.

ICT afgenomen met ongeveer € 41.000. Meer afgeschreven dan geïnvesteerd.

Waarborgsom met ongeveer € 8.000 toegenomen. Dit vanwege een uitbreiding met tablets van Snappet.

Liquide middelen toegenomen met ongeveer € 725.000. Dit vanwege veel meer baten dan begroot en lasten op het niveau van de begroting.

Verschillen op de balans bij de passiva:

De Algemene reserve is toegenomen met ongeveer € 2.041.000. Mede dankzij het positieve exploitatieresultaat. Daarnaast is de bestemmingsreserve personeel vrijgevallen i.v.m. het ontbreken van een specifiek bestemmingsdoel.

De bestemmingsreserve personeel van € 2.571.300 hebben we laten vrijvallen i.v.m. het ontbreken van een specifiek bestemmingsdoel. De bestemmingsreserve personeel is toegevoegd aan de algemene reserve.

Er is een bestemmingsreserve aanvullende bijzondere bekostiging PO 2019 van € 198.000 gevormd. Deze reserve is gevormd vanwege de gerelateerde kosten die in februari 2020 plaats vinden.

Daarnaast is er een bestemmingsreserve restrisico van € 900.000 gevormd.

Bij de voorzieningen is een toename van € 194.000 bij de personeelsvoorzieningen.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat we een voorziening voor langdurig zieken hebben opgenomen van € 189.000.

5.1.7 Toelichting op het resultaat en wat daaraan heeft bijgedragen

Het jaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van € 408.928. Er werd een negatief resultaat begroot van € 57.570. Er is derhalve sprake van een positieve afwijking van € 466.498. De belangrijkste redenen voor het positieve resultaat zijn de hogere (incidentele) personele baten die in 2019 zijn ontvangen. De hieraan gerelateerde uitgaven vinden echter pas in 2020 plaats. Dit betreft een bedrag van in totaal € 337.500 inclusief werkgeverslasten. In de ontvangen rijksbijdragen over het kalenderjaar 2019 is met dit bedrag rekening gehouden. Ten behoeve van het inzicht in de jaarrekening 2019 is hiervoor een bestemmingsreserve gevormd ter grootte van € 197.508. Exclusief deze baten is het resultaat € 71.428. Een positief verschil ten opzichte van de begroting van € 128.998.

Hieronder wordt een verdere toelichting gegeven op het resultaat en op de afwijkingen. Tevens wordt per post een analyse gemaakt van de verschillen tussen de realisatie 2019 en de begroting 2019.

De allocatie van middelen was in 2019 als volgt:

De ontvangen (Rijks)bijdragen gaan naar de scholen op basis van het aantal leerlingen. We kennen voor alle scholen de volgende budgetten: lumpsum (inclusief

de middelen prestatiebox), personeel- en arbeidsmarktbeleid (inclusief de werkdrukmiddelen), de materiële instandhouding en middelen samenwerkingsverbanden passend onderwijs (inclusief leerlinggebonden financiering). Voor drie scholen was er een budget onderwijsachterstandsmiddelen.

5.1.8 Analyse van de uitkomsten van de exploitatie in relatie tot de begroting en realisatie vorig jaar

De personele lasten bedragen € 275.000 meer in de realisatie dan begroot; afschrijvingen ongeveer € 41.000 meer en overige instellingslasten ongeveer € 32.000 meer, maar huisvestingslasten ongeveer € 79.000 minder. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere dotatie onderhoudsvoorziening. Ten opzichte van het resultaat over 2018, 328.374, zijn de volgende opmerkelijke verschillen aan te geven:

- ongeveer € 450.000 meer (Rijks)bijdragen, ondanks daling van het leerlingenaantal
- ongeveer € 127.000 minder overige baten. Vorige jaar een directeur gedetacheerd bij een andere Vereniging.
- ongeveer € 55.000 minder uitgegeven aan personele lasten.
- ongeveer € 25.000 meer uitgegeven aan afschrijvingen, veroorzaakt door investeringen in ICT en duurzaamheid
- ongeveer € 482.000 meer uitgegeven aan huisvestingslasten. In 2018 is correctie toegepast op de voorziening onderhoud (vrijval van middelen) en op de dotatie onderhoudsvoorziening
- ongeveer € 97.000 minder uitgegeven aan overige instellingslasten; waaronder ongeveer € 57.000 minder uitgegeven aan leermiddelen.

5.1.9 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de verwachte toekomstige investeringen

Er is geïnvesteerd in duurzaamheid gebouwen, technische zaken, meubilair, ICT en OLP. Bij technische zaken, meubilair, ICT en OLP waren de afschrijvingen hoger dan de investeringen.

De komende jaren zal extra worden geïnvesteerd in duurzaamheid gebouwen, meubilair en ICT.

5.1.10 Toelichting op kasstromen en financiering

Kasstroom uit operationele activiteiten:

- saldo € 410.550, vanwege positief exploitatieresultaat
- afschrijvingen € 412.895. Met 3% gestegen t.o.v. 2018, maar er is ook een school bijgekomen
- mutaties voorzieningen, € 228.143. Onder andere door het opnemen van een voorziening langdurig zieken.

Kasstroom uit investeringsactiviteiten:

- voor € 312.593 geïnvesteerd in materiële vaste activa. Voor de helft zijn de investeringen in ICT. Het is minder dan de helft van de investeringen in 2018, maar toen hebben we twee scholen nieuw ingericht.

- net als in 2018, toen voor € 34.159, ook in 2019 desinvesteringen. Nu voor € 46.838. Bij het verhuizen van het ene gebouw naar het andere blijken soms in de afschrijvingsstaten activa te blijven 'staan' die niet meer gebruikt (kunnen) worden of niet meer aanwezig zijn.

Mutatie liquide middelen:

- toegenomen met € 727.487. Bepaald door het positieve exploitatieresultaat en het overgedragen krijgen van De Regenboog Nieuwendijk.

5.1.11 Informatie over financiële instrumenten

De Stroming heeft in 2019 geen gebruik gemaakt van financiële instrumenten.

5.1.12 In control statement

De Stroming heeft nog geen 'in control statement'.

5.1.13 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. de interne en externe kwaliteitszorg in het afgelopen jaar

De Stroming hanteert met al haar scholen een PDCA cyclus die opgenomen is in zowel het strategisch beleid als in de schoolplannen.

De scholen van De Stroming hebben in 2019 verder gewerkt aan de implementatie van Werken met Kwaliteitskaarten (WMK). Samen met administratieprogramma ParnasSys, 'onsbeleidsplan', 'mijnschoolplan' en 'mijnschoolteam' geeft dit richting aan de doelen en aan het monitoren ervan. Zo is op het niveau van de leerling, de groep, de school en het bestuur consistentie in visie en beleid. In strategisch beleid en schoolbeleid zijn de doelen op de verschillende niveaus en (vak-)gebieden vastgelegd.

De Stroming voert sinds 2018 interne visitaties en sinds 2019 interne audits uit. Ondanks de grote aandacht voor kwaliteit(szorg) worden nog niet alle gestelde doelen bereikt. We zien het als onze opdracht ons elk jaar weer te verbeteren en steeds meer en/of hogere doelen te realiseren.

5.2 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

5.2.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

Net als in 2018 was er in 2019 een lichte krimp van het leerlingenaantal op het niveau van De Stroming. De verschillen tussen de scholen waren groot: waar de één nog groeide, kromp de ander met meer dan 20 leerlingen. Kalenderjaar 2019 heeft vooral in het teken gestaan van de zoektocht naar voldoende personeel. Onderwijskundig is op het niveau van De Stroming veel aandacht gegaan naar onderwijs aan meer- en hoogbegaafden en de implementatie van het ICT-beleidsplan. Ook bleven de gedragsvragen die sommige (toenemend aantal) leerlingen ons stellen een pittige opgave. We hebben middelen vrijgemaakt voor een drietal gedragsspecialisten die de opdracht hebben leerkrachten te ondersteunen en ook met leerlingen te werken (observeren, verzorgen trainingen). Zie voor dit onderdeel ook de teksten van de scholen.

5.2.2 Onderwijsprestaties

Tien van de elf scholen van De Stroming namen in 2019 deel aan de eindtoets van het College voor Toetsen en Examens (CVTE). Deze eindtoets wordt geleverd door Cito. Eén school heeft de Dia eindtoets gedaan. Het gemiddelde van de 10 scholen op de eindtoets van Cito was in 2019 536,5; het landelijk gemiddelde was 537,0. Het landelijk gemiddelde op de Dia eindtoets was 359,3. De score van Het Fundament was 353,0. De scholen van De Stroming hebben onder het landelijk gemiddelde gescoord. Een resultaat dat verbetering behoeft. Drie scholen scoorden in 2019 ook onder de ondergrens. Eén van deze drie scholen had echter slechts 2 leerlingen in groep 8, waardoor deze cijfers niet betrouwbaar zijn en door de Inspectie ook niet worde meegenomen in de kwaliteitsbeoordeling. De scholen hebben weliswaar beter gepresteerd dan in 2018, maar toen was het landelijk gemiddelde ook lager.

De scores van de scholen in 2019 met tussen haakjes de score in 2018:

cbs De VerreKijker 523,0 (538,8)
cbs De Sprankel 544,0 (535,0)
cbs Het Baken 537,1 (535,6)
cbs De Zaaier 533,2 (531,8)
cbs De Ark 545,0 (535,5)
cbs Het Fundament 353 op Dia (535,6 op Cito)
cbs 't Kompas 536,3 ((533,5)
cbs Eben Haëzer 537,9 (536,9)
cbs De Parel 537,9 (536,5)
cns d'Uylenborch 536,5 (540,4)
pcbs De Regenboog 534,3 (535,2)

De volgende scholen behaalden in 2019 een hogere score dan in 2018: De Sprankel, Het Baken, De Zaaier, 't Kompas, Eben Haëzer, De Parel.

De volgende scholen behaalden in 2019 een lagere score dan in 2018: De VerreKijker, Het Fundament, d'Uylenborch, De Regenboog.

5.2.3 Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken

Alle scholen van De Stroming zien een goed en veilig pedagogisch klimaat als de basis voor het onderwijs aan de kinderen. Alle scholen werken met leerstofjaarklassensysteem. Binnen dit systeem worden verschillende alternatieven en differentiatievormen toegepast, zoals groepsdoorbrekend werken, horizontaal roosteren, vaklessen door professionals laten verzorgen, kleine groep/grote groep. De kleine scholen van De Stroming werken noodgedwongen met combinatieklassen en soms zelfs met drie-combi's. In die situaties proberen we bij de basisvakken de groepen toch zoveel mogelijk uit elkaar te halen. Het werken met behulp van tablets en chromebooks is aardig ingeburgerd; met name in de bovenbouw. Veel professionalisering vond in 2019 plaats op het gebied van ICT en hoogbegaafdheid. Maar ook op het gebied van onderwijs anders organiseren en de basisvakken als taal, lezen, spellen en rekenen.

De onderwijsachterstandsmiddelen werden als volgt besteed:

school	onderwijsachterstands- middelen 2019	besteed aan
't Kompas Werkendam	€ 19.566	Uitbreiding werktijdfactoren van de twee intern begeleiders Begeleiding van leerlingen met 'Bouw' door één van de collega's
Eben Haëzer Woudrichem	€ 168	Specialist NT2 Rianne Dekker is op school geweest voor uitleg aan leerkrachten inzake woordenschat nieuwkomers.
De Parel Rijswijk	€ 12.815	Alle beschikbare middelen zijn ingezet voor begeleiding van NT2 leerlingen door gespecialiseerd personeel

5.2.4 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid

In principe kunnen alle kinderen in de leerplichtige basisschoolleeftijd worden aangemeld op de scholen van De Stroming. Wel wordt er als eis gesteld, dat ouders tenminste de grondslag en doelstelling van de Vereniging respecteren en dat de leerlingen, behoudens op medische indicatie, aan alle in het schoolplan en / of schoolgids en/of activiteitenplan deelnemen.

Voor leerlingen met een bepaald onderwijsarrangement geldt een regeling die in de schoolgidsen van de scholen staat vermeld. Uitgangspunt is de mogelijkheid van de individuele school om passend onderwijs te verzorgen volgens het door de school beschreven en door het bevoegd gezag vastgesteld schoolondersteuningsprofiel (SOP). In 2018 is voor alle scholen een geactualiseerd SOP vastgesteld. Dit is te vinden op de website van de school. De scholen participeren in samenwerkingsverbanden passend onderwijs waarbinnen een sluitend aanbod voor alle leerlingen in het voedingsgebied wordt gerealiseerd.

5.2.5 Toelichting inzake de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling

In het kader van het vaststellen van een nieuw schoolplan hebben alle scholen een zelfevaluatie ingevuld. Ook zijn enkele kwaliteitskaarten en quick scans in het kader van kwaliteitszorg (WMK) ingevuld.

In het kader van collegiale consultatie en/of interne audits hebben de betrokken scholen een specifieke zelfevaluatie gedaan.

In 2019 zijn tevredenheidsonderzoeken uitgevoerd onder leerlingen, onder ouders/verzorgers en onder medewerkers.

5.3 Duurzaamheid

5.3.1 Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen m.b.t. duurzaamheid in het afgelopen jaar

Duurzaamheid was in 2019 geen dominant thema binnen de scholen van De Stroming. De afgelopen jaren hebben drie scholen nieuwbouw betrokken en is één school geheel gerenoveerd. Duurzaamheid was bij deze bouwprojecten een aandachtspunt. Ondanks dat blijkt dat het binnenklimaat niet in alle nieuwbouw scholen van het juiste niveau te zijn.

De Stroming heeft op 5 scholen PV-panelen liggen. Op twee nieuwe scholen zouden deze geplaatst worden, maar dat is in 2019 niet gerealiseerd.

Verschillende scholen hebben met subsidie van gemeente en/of provincie hun speelpleinen 'vergroend'.

6 Toekomstige ontwikkelingen

6.1 Ontwikkelingen per beleidsterrein

6.1.1 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderwijs

Het primair onderwijs zal verder digitaliseren. Methoden zullen steeds minder vaak gebaseerd zijn op 'hard copy' materiaal en steeds meer op basis van software. Daarvoor zal steeds passende hardware nodig zijn. Het onderwijs zal mede door de ICT-mogelijkheden vergaand differentiëren en personaliseren. Tegelijkertijd zal onderwijs altijd ook een groepsproces blijven, want onderwijs is inherent een sociale activiteit. Basisvaardigheden als lezen en spellen en instrumenteel rekenen zullen slechts als voorwaarde gaan gelden voor de steeds belangrijker wordende vaardigheden als begrijpend lezen, kritisch beschouwen, inzichtelijk rekenen, programmeren en andere ICT-vaardigheden. Tegelijkertijd zullen sociaal-emotionele vaardigheden eerder aan belang toenemen, dan afnemen want de samenleving wordt almaar complexer.

Het onderwijs zal de komende jaren ook anders georganiseerd gaan worden. Het leerstofjaarklassensysteem zal op creatieve wijze aangepast (moeten) worden.

6.1.2 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van onderzoek

We moeten niet in de valkuil trappen dat meten weten impliceert. Je zou het beter op kunnen draaien: om te kunnen weten is het zinvol te meten of te observeren. Bij meten = weten gaan we alleen nog maar dat onderwijzen en belangrijk vinden wat gemeten kan worden. Juist in onderwijs en opvoeding is zoveel van belang en van grote waarde dat niet gemeten kan worden. Daarbij zal het nodig zijn anders naar resultaten en opbrengsten te kijken. Het summatief toetsen zal snel vervangen moeten worden door formatief toetsen. Evaluerend lesgeven is de toekomst. Periodiek tevredenheid meten zullen we blijven doen; maar niet met de gedachte dat deze resultaten iets zeggen over de kwaliteit van het onderwijs. Het meten van tevredenheid kent nu eenmaal een lage validiteit en lage betrouwbaarheid. Aanvullend, en liefst in plaats van, zijn andere vormen van evaluaties zinvoller. Bij voorkeur in fysieke nabijheid en op basis van een goed gesprek. Dit zal van het onderwijs een kwetsbare opstelling vragen.

Wenselijk is dat leerkrachten meer eigenaar worden van het eigen onderwijs. Dat zou kunnen door leerkrachten in staat te stellen meer praktijkgericht onderzoek te doen in de eigen werkomgeving.

6.1.3 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van kwaliteitszorg

De indruk bestaat dat kwaliteitszorg momenteel in Nederland wordt overschat. In plaats van middel lijkt het doel geworden. We moeten terug naar kwaliteitszorg als middel: de zorg voor kwaliteit staat in het kader van 'de goede dingen doen' én 'de dingen goed doen'. Ik verwacht, al is het maar 'wishful thinking', dat we minder gaan vertrouwen op systemen en meer op het goede gesprek, waarbij leiding geven aan onderwijsprocessen gebaseerd zijn op het vertrouwen in de toekomst. Niet alles is maakbaar; en die indruk wordt in het kader van kwaliteitszorg nogal eens gewekt.

6.1.4 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Het vinden, binden en boeien van voldoende en kwalitatief goed personeel zal de komende jaren nog moeilijker worden dan het de afgelopen jaren als was. De Stroming heeft met het kunnen vinden van personeel nog niet eens te klagen. We krijgen nog steeds aanbod van startende leerkrachten en ook nog wel van leerkrachten met al jaren ervaring. Dat zijn vaak leerkrachten die in ons gebied wonen, maar van oudsher in de steden rondom ons gebied werkzaam waren. Die willen blijkbaar steeds vaker minder reistijd hebben, dan wel in omgeving werken die wat minder hectisch is. De Stroming heeft als motto van het strategisch beleidsplan 'samen leren ontwikkelen'. Daar besteden we veel aandacht en middelen aan. Bij een organisatie die De Stroming heeft mag het Griekse gedachtegoed van 'panta rei', alles stroomt, niet betekenen dat onze eigen ontwikkeling stil blijft staan. De digitale ontwikkelingen gaan snel en dat betekent voor een deel van de collega's een forse opgave.

6.1.5 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van de huisvesting

De scholen van De Stroming zullen steeds vaker in een brede school of multifunctionele accommodatie gehuisvest worden. Veel scholen zijn recent gebouwd of gerenoveerd. De komende jaren verwachten we nog voor drie scholen nieuwbouw, voor één school vernieuwbouw en voor één school uitbreiding. Dan kunnen de scholen van De Stroming weer jaren vooruit.

6.1.6 Toelichting op het investeringsbeleid, de investeringen in het boekjaar en de toekomstige investeringen

De Stroming gaat de komende jaren jaarlijks een deel van de publieke reserve aan het exploitatiebudget; specifiek ten behoeve van Passend Onderwijs.

In 2019 is er 'regulier' geïnvesteerd in ICT, duurzaamheidsmaatregelen en OLP.

De komende jaren zal er extra geïnvesteerd worden in ICT en duurzaamheidsmaatregelen; een en ander nog afhankelijk van het nog vast te stellen integraal huisvestingsplan in gemeente Altena. Ook zal geïnvesteerd worden in de inrichting van de scholen die nieuwbouw krijgen, vernieuwd worden of uitgebreid worden.

We willen ook extra investeren in personeel, omdat ons adagium is dat 'personeel kwaliteitsbepalend' is.

6.1.7 Toekomstige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid

Duurzaamheid zal de komende jaren een prominentere plaats innemen in onze visie en onze praktijk. Daarmee ook in de investeringen. Veel aandacht zullen we besteden aan de kwaliteit van het binnenklimaat, naast energiebesparende maatregelen.

6.2 Continuïteitsparagraaf

6.2.1 A.1 Kengetallen t, t+1, t+2 en t+3

A. GEGEVENSSET

A1.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Personele bezetting in FTE:						
-Bestuur/Management	8,32	8,32	8,32	8,32	8,32	8,32
-Personeel primair proces/Docerend Personeel	121,90	121,90	121,90	121,90	121,90	121,90
-Ondersteunend personeel/overige medewerkers	16,27	16,27	16,27	16,27	16,27	16,27
Leerlingen aantallen	1.974	1.927	1.887	1.898	1.911	1.928

-Leerlingen aantallen per 31 december of de laatste bekende stand.

6.2.2 A.2 Meerjarenbegroting t, t+1, t+2 en t+3

A 2. MEERJARENBEGROTING

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Balans						
Vaste Activa						
Immaterieel						
Materieel	2.282.125	2.363.740	2.377.785	2.413.330	2.420.385	2.439.510
Financieel	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
TOTAAL VASTE ACTIVA	2.303.125	2.384.740	2.398.785	2.434.330	2.441.385	2.460.510
Vlottende Activa						
Voorraden						
Vorderingen	623.632	623.632	623.632	623.632	623.632	623.632
Effecten						
Liquide Middeelen	6.277.289	5.982.671	5.766.518	5.563.133	5.341.840	5.181.674
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	6.900.921	6.606.303	6.390.150	6.186.765	5.965.472	5.805.306
TOTAAL ACTIVA	9.204.046	8.991.043	8.788.935	8.621.095	8.406.857	8.265.816
Eigen Vermogen	7.245.732	7.045.732	6.915.717	6.677.192	6.477.707	6.307.287
Algemene Reserve	2.206.190	2.006.190	1.876.175	1.637.650	1.438.165	1.267.745
Bestemmingsreserves publiek	3.599.307	3.599.307	3.599.307	3.599.307	3.599.307	3.599.307
Bestemmingsreserves privaat	1.440.235	1.440.235	1.440.235	1.440.235	1.440.235	1.440.235
Voorzieningen	862.152	849.149	777.056	847.741	832.988	862.367
Langlopende schulden	39.586	39.586	39.586	39.586	39.586	39.586
Kortlopende schulden	1.056.576	1.056.576	1.056.576	1.056.576	1.056.576	1.056.576
Totaal Passiva	9.204.046	8.991.043	8.788.935	8.621.095	8.406.857	8.265.816
Staat/Raming van Baten en Lasten						
BATEN						
Rijksbijdragen	12.422.067	11.915.370	11.736.930	11.532.870	11.516.500	11.615.795
Overige overheidsbijdragen en subsidies	57.096	17.795	17.795	17.795	17.795	17.795
Baten in opdracht van derden	0	0	0	0	0	0
Overige baten	253.406	213.505	213.505	213.505	213.505	213.505
TOTAAL BATEN	12.732.569	12.146.670	11.968.230	11.764.170	11.747.800	11.847.095
LASTEN						
Personeelslasten	10.075.165	10.079.410	9.763.415	9.689.365	9.705.465	9.787.765
Afschrijvingen	459.733	418.385	485.955	464.455	392.945	380.875
Huisvestingslasten	630.098	679.140	679.140	679.140	679.140	679.140
Overige lasten	1.157.022	1.167.235	1.167.235	1.167.235	1.167.235	1.167.235
TOTAAL LASTEN	12.322.018	12.344.170	12.095.745	12.000.195	11.944.785	12.015.015
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	410.551	-197.500	-127.515	-236.025	-196.985	-167.920
Saldo financiële bedrijfsvoering (rentebaten +/-)	-1.622	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Saldo buitengewone baten en lasten						
Totaal resultaat	408.929	-200.000	-130.015	-238.525	-199.485	-170.420

Ingevuld door College van Bestuur op niveau van het bevoegd gezag (41239) op basis van de door het College van Bestuur vastgestelde en door de Raad van Toezicht goedgekeurde meerjarenbegroting.

Bij de baten valt de eerste paar jaren de teruglopende Rijksbijdrage op. Dat komt door de leerlingenkrimp. Daarna weer lichte groei voorzien.

Bij de lasten valt op dat de personele lasten in vertraagde vorm afnemen en daarna weer in de pas lopen met de verminderde baten.

Drie scholen krijgen de komende jaren nieuwbouw, zo is voorzien. Eén school waarschijnlijk uitbreiding en één school wordt gerenoveerd. Alle bouwprojecten worden gefinancierd door de gemeente Altena. De Stroming zal investeren in meubilair, ICT en maar mogelijk in duurzaamheid. In de gemeente Altena is nog geen sprake van doordecentralisatie. Waar leegstand is zal De Stroming de ruimte proberen te verhuren binnen wet- en regelgeving.

Op dit moment zijn er geen voorgenomen investeringen anders dan hierboven vermeld.

Bij De Stroming zijn geen ontwikkelingen rond contractactiviteiten die vanuit 3e geldstromen gefinancierd worden.

Raad van Toezicht, College van Bestuur en GMR zijn overeengekomen in de periode 2020-2030 jaarlijks minimaal € 200.000 te investeren in extra personeel ten behoeve van het realiseren van Passend Onderwijs. Dit bedrag wordt jaarlijks onttrokken aan de publieke reserve.

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

KENGETALLEN

	2019	2018
Liquiditeit (<i>Vlottende activa / kortlopende schulden</i>)	6,53	5,75
Solvabiliteit 1 (<i>Eigen vermogen (excl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	78,72	79,65
Solvabiliteit 2 (<i>Eigen vermogen (incl. voorzieningen) / totale vermogen *100%</i>)	88,09	87,04
Rentabiliteit (<i>Saldo gewone bedrijfsvoering / totale baten (incl. fin. baten) * 100%</i>)	3,21	2,67
Weerstandvermogen excl. MVA (<i>Eigen vermogen - materiële vaste activa</i>) / rijksbijdragen * 100%)	39,96	37,12
Weerstandvermogen incl. MVA (<i>Eigen vermogen / totale baten * 100%</i>)	56,90	55,58
Huisvestingsratio (<i>((Huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen) / totale lasten) * 100 %</i>)	5,21	1,34
Personele lasten / totale lasten + fin lasten (in %)	81,75	84,63
Materiële lasten / totale lasten + fin lasten (in %)	18,25	15,37
Huisvestingsratio	5,21	1,34

Liquiditeit

Het kengetal geeft aan in welke mate men in staat is om op korte termijn aan alle verplichtingen te voldoen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in welke mate de bezittingen op de activazijde van de balans zijn gefinancierd met eigen of vreemd vermogen.

Rentabiliteit

In het bedrijfsleven wordt met de rentabiliteit de winst- of verliesgevendheid van een onderneming bedoeld. In het onderwijs (non-profit sector) wordt een relatie gelegd tussen het behaalde resultaat en de ontwikkeling hiervan op het weerstandsvermogen.

Het geeft aan welk deel van de totale baten resteert na aftrek van de lasten.

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de capaciteit om onvoorziene tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

Huisvestingsratio

Het kengetal geeft aan de verhouding van de huisvestinglasten t.o.v. de totale lasten.

B1 GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking opgenomen de realisatiecijfers van het voorgaande jaar, alsmede de (goedgekeurde) begroting van het huidige jaar.

Het bestuur heeft zich een oordeel gevormd over de zaken die in het jaarverslag worden besproken en heeft voor de bedragen die in de jaarrekening zijn opgenomen schattingen gemaakt. Indien dit voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

De Stroming, VPCO in het Land van Heusden is per 1 januari 2019 bestuurlijk gefuseerd met de Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs te Nieuwendijk. In de vergelijkende cijfers 2018 zijn volgens de pooling of interest methode de gegevens van de Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs te Nieuwendijk opgenomen, deze wijken daardoor af van de cijfers in de jaarrekening 2018. De impact op het resultaat 2018 bedraagt € 19.000. De impact op het balanstotaal per 31 december 2018 bedraagt € 496.000 en de impact op het eigen vermogen per 31 december 2018 bedraagt € 342.000.

Door afronding op hele euro's kunnen in het verslag kleine verschillen worden geconstateerd.

De jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Als ondergrens voor de te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar wordt € 450 aangehouden.

Het economisch eigendom van de schoolgebouwen berust bij de gemeente. Indien een gebouw door een school blijvend wordt verlaten, wordt het gebouw "om niet" aan de gemeente overgedragen.

De overige activagroepen met afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:
Nieuwbouw Het Kompas 10 jaar.

Technische zaken: diverse afschrijvingstermijnen op basis van geschatte levensduur.

Meubilair: algemeen 10 en 20 jaar; inrichting speellokaal 30 jaar.

ICT: computers, servers en printers 3, 4 en 5 jaar; digiborden 10 jaar; netwerkbekabeling 10 jaar.

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Onderwijsleerpakket: methoden, apparatuur (zoals koelkast, tv, projectoren) 5, 8, 9, 10, 15 en 20 jaar.

Materiaal t.b.v. scholen: 5 en 9 jaar.

Als gevolg van de fusie met Andel, Woudrichem, Giessen/Rijswijk, Genderen, Almkerk en Nieuwendijk worden er diverse afwijkende afschrijvingstermijnen gehanteerd. Voor de nieuwe aanschaf vanaf 1 januari 2019 worden de standaard afschrijvingstermijnen van voor de fusie gehanteerd.

Vorderingen

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen en overlopende activa.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa

Eigen Vermogen:

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve die voortkomt uit de door (semi-) overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de instelling. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

Per 31 december 2019 is een bestemmingsreserve gevormd i.v.m. de extra bekostiging ad € 198.000 die in december 2019 is ontvangen in het kader van de Regeling Bijzondere en aanvullende bekostiging PO en VO 2019 (Staatcourant 64683 d.d. 28-11-2019). Het bedrag is bestemd voor de extra loonkosten die in februari 2020 zijn uitgekeerd als uitvloeisel van de eenmalige salarisbetalingen zoals overeengekomen in de cao 2019-2020.

Het "Fonds Vereniging" en het "Personeelsfonds" en de "Reserve Schoolfonds" zijn met eigen middelen, d.w.z. zonder subsidie van de overheid opgebouwd. Het voor- of nadelig saldo van de exploitatie wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan de reserve c.q. het fonds.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen en risico's niet op activa in minderling zijn gebracht. De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde, met uitzondering van de voorziening jubilea. Deze wordt opgenomen voor de contante waarde.

De voorzieningen zijn verdeeld naar langlopend en kortlopend. Kortlopend heeft betrekking op het deel van de voorziening met een looptijd van maximaal één jaar. Het langlopend deel op het deel met een looptijd langer dan één jaar.

Voorziening jubilea:

Op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving is een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen gevormd. Voor de berekening is uitgegaan van de datum van indiensttreding van de medewerker in het onderwijs. Vanaf deze datum bouwt de medewerker aanspraken op voor een te ontvangen jubileum-gratificatie bij 25-jarig en 40-jarig dienstverband. Er is rekening gehouden met een variabele blijfkans en een rekenrente van 1 %. Voor instellingen met een aantal FTE van 50 of meer wordt gerekend met € 825 per FTE. Gelet op de omvang van de organisatie (meer dan 50 FTE) wordt de voorziening bepaald op € 825 per FTE.

Voorziening (eigen) wachtgelders:

PO;

Indien een werknemer ontslagen wordt en de instroomtoets van het Participatiefonds niet positief wordt afgerond of er een negatieve beschikking wordt afgegeven, verhaalt het Participatiefonds de uitkeringen op het bevoegd gezag. Voor alle ex-werknemers waarvoor de instroomtoets niet met positieve beschikking is afgerond wordt voor de nog komende periode een voorziening gevormd.

Voor alle ex-medewerkers waarvan op 31 december 2019 zeker is dat voor hen de instroomtoets niet tot een positieve beschikking heeft geleid, of van wie het bevoegd gezag aangeeft geen positieve beschikking te verwachten wordt een voorziening gevormd. Deze is berekend als het aantal maanden dat het bevoegd gezag verwacht dat de uitkering zal duren vermenigvuldigd met het maandelijks bedrag dat verhaald wordt op de instelling, gebaseerd op informatie van het UWV.

Voorziening langdurig zieken:

De instelling is eigen risicodragers voor het ziekteverzuim van de medewerkers gedurende de eerste 2 jaar. Voor medewerkers die per balansdatum langdurig ziek zijn (en dit naar verwachting blijven) wordt een voorziening gevormd voor de loonkosten van de nog resterende maanden van deze periode. Dit vanuit de veronderstelling dat deze medewerkers tijdens hun ziekte geen prestaties voor de instelling leveren. De voorziening wordt opgenomen voor de nominale waarde. De dotatie wordt ten laste van de personeelskosten gebracht. De werkelijke loonkosten voor deze medewerkers worden onttrokken aan de voorziening.

Voorziening groot onderhoud:

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten voor cyclisch groot onderhoud voor de komende 10 jaar op basis van het meerjarenonderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van de voorziening gebracht. Voor de voorziening groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van de overgangsregeling zoals verwoord in de RJO artikel 4 lid 1c.

Langlopende en kortlopende schulden en overige verplichtingen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld. De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

---

toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kasstroomoverzicht

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering en liquiditeit.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden. De instelling heeft in haar statuten geen bepalingen opgenomen omtrent de verdeling van de winst. Er is dus geen statutaire regeling winstbestemming.

(Rijks)bijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie, verstrekt door het Ministerie van OCW, opgenomen. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van rijksbijdragen. Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekening clause) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden als terug te betalen subsidie zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige overheidsbijdragen en subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de cao uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door het bevoegd gezag.

Pensioenen

De instelling heeft een toegezegd pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte en contractuele basis premies betaald door de instelling. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van het ABP ultimo 2019 is 97,8%

Per ultimo 2018 was deze 97,0%

Afschrijvingen

Materiële Vaste Activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN RISICOBEBEERSING

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire financiële instrumenten van het bestuur, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico en renterisico.

Marktrisico

De instelling is werkzaam in Nederland. Het valutarisico is daarmee nihil.

De instelling loopt geen prijsrisico's.

De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende schulden.

Kredietrisico

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Liquiditeitsrisico

Het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst.

Liquide middelen, vorderingen en kortlopende schulden

Gezien de korte looptijd van deze instrumenten benadert de boekwaarde de reële waarde.

B2 BALANS PER 31 december 2019

(na verwerking resultaatbestemming)

		<u>31 december 2019</u>		<u>31 december 2018</u>	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	5				
Algemene reserve		4.414.532		2.373.815	
Bestemmingsreserves (publiek en privaat)		<u>2.831.200</u>		<u>4.462.989</u>	
			7.245.732		6.836.804
Voorzieningen	6				
Personeelsvoorzieningen		313.207		119.329	
Overige voorzieningen		<u>548.945</u>		<u>514.679</u>	
			862.152		634.008
Langlopende schulden	7				
Overige langlopende schulden		<u>39.586</u>		<u>44.167</u>	
			39.586		44.167
Kortlopende schulden	8				
Crediteuren		101.935		136.998	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		368.105		374.120	
Schulden terzake van pensioenen		128.469		110.619	
Overige kortlopende schulden		94.352		77.788	
Overlopende passiva		<u>363.715</u>		<u>368.818</u>	
			<u>1.056.576</u>		<u>1.068.342</u>
				<u>9.204.046</u>	<u>8.583.322</u>

B3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Baten			
(Rijks)bijdragen	12.422.067	11.697.465	11.874.820
Overige overheidsbijdragen en subsidies	57.096	26.295	43.503
Overige baten	253.406	261.875	380.634
	<u>12.732.569</u>	<u>11.985.635</u>	<u>12.298.956</u>
Lasten			
Personele lasten	10.075.165	9.799.820	10.131.616
Afschrijvingen	459.733	418.535	434.472
Huisvestingslasten	630.098	709.150	148.835
Overige instellingslasten	1.157.022	1.125.500	1.254.255
	<u>12.322.019</u>	<u>12.053.005</u>	<u>11.969.178</u>
Saldo baten en lasten	<u>410.550</u>	<u>-67.370</u>	<u>329.778</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	696	11.500	1.447
Financiële lasten	2.318	1.700	2.851
Financiële baten en lasten	<u>-1.622</u>	<u>9.800</u>	<u>-1.404</u>
Resultaat	<u>408.928</u>	<u>-57.570</u>	<u>328.374</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

B4 KASSTROOMOVERZICHT 2019

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en de kosten en uitgaven.

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		410.550		329.778
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	412.895		400.314	
- Mutaties voorzieningen	<u>228.143</u>		<u>-467.186</u>	
		641.038		-66.872
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	-32.428		536.198	
- Kortlopende schulden	<u>-11.767</u>		<u>-103.433</u>	
		<u>-44.195</u>		<u>432.765</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.007.394		695.671
- Werkelijk ontvangen interest	696		1.447	
- Werkelijk betaalde interest	<u>-2.318</u>		<u>-2.851</u>	
		<u>-1.622</u>		<u>-1.404</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.005.772		694.267
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-312.593		-726.000	
Desinvesteringen in materiële vaste activa	46.838		34.159	
Mutaties leningen u/g	-7.950		-13.055	
Overige kapitaalmutaties	<u>0</u>		<u>0</u>	
		<u>-273.705</u>		<u>-704.896</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Mutaties langlopende schulden	<u>-4.581</u>		<u>-4.685</u>	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		<u>-4.581</u>		<u>-4.685</u>
		<u>-278.286</u>		<u>-709.581</u>
Mutatie liquide middelen		<u>727.487</u>		<u>-15.314</u>
Beginstand liquide middelen	5.549.802		5.565.116	
Mutatie liquide middelen	<u>727.487</u>		<u>-15.314</u>	
Eindstand liquide middelen		<u>6.277.289</u>		<u>5.549.802</u>

B5 TOELICHTING BEHORDEN TOT DE BALANS
(na verwerking resultaatbestemming)

1 Materiële vaste activa	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
Gebouwen en terreinen	264.635	217.403
Technische zaken	395.072	429.377
Materialen tbv scholen	22.100	49.257
Meubilair	770.398	816.555
ICT	537.208	578.469
OLP	292.712	338.204
	<u>2.282.124</u>	<u>2.429.263</u>

	Gebouwen en terreinen	Technische Zaken	Materiaal tbv scholen	Meubilair	ICT	OLP	TOTAAL
	€	€		€	€	€	€
Boekwaarde 31-12-2018							
Aanschafwaarde	286.143	775.251	122.109	1.309.756	1.508.086	1.299.484	5.300.830
Cumulatieve afschrijving	-68.740	-345.875	-72.852	-493.201	-929.617	-961.280	-2.871.565
Boekwaarde 31-12-2018	<u>217.403</u>	<u>429.377</u>	<u>49.257</u>	<u>816.555</u>	<u>578.469</u>	<u>338.204</u>	<u>2.429.265</u>

Mutaties							
Investerings	59.715	17.729	0	26.522	163.409	45.218	312.593
Cum Aansch.waarde desinv.		-59.725	-30.379	-42.073	-429.203	-368.848	-930.228
Afschrijvingen	-12.483	-35.823	-21.976	-59.317	-203.723	-79.573	-412.895
Cum Desinvestering		43.514	25.199	28.710	428.257	357.711	883.390
Mutaties Boekwaarde	<u>47.232</u>	<u>-34.305</u>	<u>-27.157</u>	<u>-46.157</u>	<u>-41.261</u>	<u>-45.492</u>	<u>-147.140</u>

Boekwaarde 31-12-2019							
Aanschafwaarde	345.858	733.255	91.730	1.294.205	1.242.291	975.854	4.683.194
Cumulatieve afschrijving	-81.223	-338.184	-69.630	-523.807	-705.083	-683.142	-2.401.070
Boekwaarde 31-12-2019	<u>264.635</u>	<u>395.072</u>	<u>22.100</u>	<u>770.398</u>	<u>537.208</u>	<u>292.712</u>	<u>2.282.124</u>

Afschrijvingspercentages	t/m	
Gebouwen en terreinen	2,50%	10,00%
Technische zaken	2,50%	10,00%
Meubilair	3,33%	10,00%
ICT	5,00%	33,33%
OLP en apparatuur	5,00%	33,33%
Materiaal t.b.v. scholen	11,11%	20,00%

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
2 Financiële vaste activa		
Waarborgsom	<u>21.000</u>	<u>13.050</u>
	<u>21.000</u>	<u>13.050</u>
	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	€	€
3 Vorderingen		
Debiteuren	360	610
Ministerie van OCW	529.011	525.733
Overige vorderingen	64.301	38.716
Overige overlopende activa	<u>29.961</u>	<u>26.145</u>
	<u>623.632</u>	<u>591.205</u>
Ministerie van OCW		
Bekostiging OCW	<u>529.011</u>	<u>525.733</u>
	<u>529.011</u>	<u>525.733</u>
Overige vorderingen		
Gemeente inzake schade / ozb	1.750	0
Gemeente huisvesting	1.321	0
Gemeente: overig	0	12.500
Overige vorderingen	<u>61.230</u>	<u>26.216</u>
	<u>64.301</u>	<u>38.716</u>
Overige overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	<u>29.961</u>	<u>26.145</u>
	<u>29.961</u>	<u>26.145</u>

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
4 Liquide middelen		
Kas directie	709	591
Banktegoeden	<u>6.276.580</u>	<u>5.549.211</u>
	<u>6.277.289</u>	<u>5.549.802</u>
Kas directie		
Kas directie	<u>709</u>	<u>591</u>
	<u>709</u>	<u>591</u>
Banktegoeden		
Rabo Rekening Courant	615.884	348.463
Rabo beleggersrek. 12.05.74.713	3.190.225	2.492.610
Rabo spaarrekening 3687.133.729	2.000.000	600.000
Spaarrekeningen	243.622	736.122
Bankrekeningen scholen	<u>226.849</u>	<u>1.372.015</u>
	<u>6.276.580</u>	<u>5.549.211</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

PASSIVA

5 Eigen vermogen

VERLOOPOVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Saldo 1-1-2019	Resultaat	Overige mutaties	Saldo 31-12-2019
Algemene reserve	2.373.815	2.040.717	0	4.414.532
Bestemmingsreserves publiek (A)				
Reserve personeel	2.571.300	-2.571.300	0	0
Bestemmingsreserve aanv. bijzondere bekostiging PO 2019	0	197.508	0	197.508
Bestemmingsreserve nieuwbouw	246.641	-12.995	0	233.646
Bestemmingsreserve koelsysteem	68.225	-8.413	0	59.812
Bestemmingsreserve restrisico	0	900.000	0	900.000
Reserve onderhoud	118.946	-118.946	0	0
	3.005.112	-1.614.147	0	1.390.965
Bestemmingsreserve privaat (B)				
Reserve schoolfonds	236.057	5.670	0	241.727
Fonds Vereniging	1.175.909	-15.044	0	1.160.865
Personeelsfonds	45.910	-8.267	0	37.643
	1.457.876	-17.641	0	1.440.235
Totaal bestemmingsreserves (A + B)	4.462.989	-1.631.789	0	2.831.200
Eigen vermogen	<u>6.836.804</u>	<u>408.928</u>	<u>0</u>	<u>7.245.732</u>

Saldo 1-1-2019	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Saldo 31-12-2019	Kort- lopend deel < 1 jaar	Lang- lopend deel > 1 jaar

6 Voorzieningen

Personeel:

Langdurig zieken	0	189.343	0	0	189.343	118.884	70.459
Wachtgelders	0	9.614	0	0	9.614	0	9.614
Jubilea	119.329	14.503	-15.682	-3.901	114.250	9.896	104.354
	119.329	213.460	-15.682	-3.901	313.207	128.780	184.427

Overig:

Onderhoud	514.679	97.811	-63.545	0	548.945	0	548.945
	514.679	97.811	-63.545	0	548.945	0	548.945
Voorzieningen	<u>634.008</u>	<u>311.271</u>	<u>-79.227</u>	<u>-3.901</u>	<u>862.152</u>	<u>128.780</u>	<u>733.372</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Langlopend deel > 1 jaar te verdelen als volgt:

	Middellang	Lang
	< 5 jaar	> 5 jaar
Langdurig zieken	70.459	
Wachtgelder	9.614	
Jubilea	24.815	79.539
Onderhoud	548.945	

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
7 Langlopende schulden		
Overige langlopende schulden	39.586	44.167
	<u>39.586</u>	<u>44.167</u>

Boek- waarde 01-01- 19	Invest. 2019	Vrijval inv. subs 2019	Boek- waarde 31-12- 19	Looptijd > 1 jaar < 5 jaar	Looptijd >5 jaar
€	€	€	€	€	€
Vooruitontv. inv.subs. gem. langl.	38.571	0	-3.695	34.876	14.779
Vooruitontv. inv.subs. priv. langl.	5.596	0	-886	4.710	2.596
	<u>44.167</u>	<u>0</u>	<u>-4.581</u>	<u>39.586</u>	<u>22.211</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

	31-12-2019	31-12-2018
	€	€
8 Kortlopende schulden		
Crediteuren	101.935	136.998
Belastingen en premies sociale verzekeringen	368.105	374.120
Schulden terzake van pensioenen	128.469	110.619
Overige kortlopende schulden	94.352	77.788
Overlopende passiva	363.715	368.818
	<u>1.056.576</u>	<u>1.068.342</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	345.378	341.185
Premies sociale verzekeringen	0	6
Premie vervangingsfonds / participatiefonds	22.727	32.929
	<u>368.105</u>	<u>374.120</u>
Overige kortlopende schulden		
Overige kortlopende schulden	94.352	77.788
	<u>94.352</u>	<u>77.788</u>
Overlopende passiva		
OCW niet geoormerkt: lerarenbeurs	11.595	11.595
Nog te betalen vakantiegeld	317.591	290.233
Vooruitontvangen investeringssubsidies gemeente	3.695	3.695
Vooruitontvangen investeringssubsidies privaat	886	991
Vooruitontvangen bedragen	29.948	62.304
	<u>363.715</u>	<u>368.818</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Model G Specificatie posten OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13, lid 2 sub a)

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond?	
					Ja (aankruisen wat van toepassing is)	Nee
	Kenmerk	datum	EUR	EUR		
Lerarenbeurs	928283-1	aug-18	7.785	7.785	☒	☐
Lerarenbeurs	928349-1	sep-18	12.093	12.093	☒	☐
Lerarenbeurs	1006566-1	aug-19	7.785	7.785	☐	☒
Lerarenbeurs	1006535-1	aug-19	12.093	12.093	☐	☒
	totaal		39.756	39.756		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

(Regeling ROS art. 13 lid 2 sub b)

G2.A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale lasten	Te verrekenen ultimo verslagjaar
	Kenmerk	datum	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal		0	0	0	0

G2.B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing		Bedrag toewijzing	Saldo 01-01 2019	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale lasten 31-12-2019	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
	Kenmerk	datum	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	totaal		0	0	0	0	0	0

B6 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019**Baten**

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
(Rijks)bijdragen			
Vergoeding Lumpsum	7.748.073	7.524.910	7.788.837
Aanvullende bijzondere bekostiging PO 2019	197.508	0	0
Vergoeding Materiële Instandhouding	1.620.652	1.608.600	1.606.741
Vergoeding PAB	1.750.823	1.653.875	1.466.504
Niet-geormerkte subsidies	588.285	472.335	526.410
Ontv. doorbet. Rijksbijdrage SWV	516.727	437.745	486.329
	<u>12.422.067</u>	<u>11.697.465</u>	<u>11.874.820</u>
Overige overheidsbijdragen en subsidies			
Gemeente: vergoeding declarabele kosten	0	0	1.978
Gemeente: subsidie Nieuwkomers	28.920	10.000	2.496
Gemeente: overige vergoedingen	24.482	12.500	33.492
Gemeente: vrijval investeringssubsidies	3.695	3.795	3.795
Gemeente: vergoeding BVL	0	0	1.742
	<u>57.096</u>	<u>26.295</u>	<u>43.503</u>
Overige baten			
Verhuur onroerende zaken	43.367	19.500	44.621
Baten schoolfonds	140.871	130.670	106.927
Ouderbijdragen	0	38.500	44.884
Baten cluster	28.335	8.000	28.375
Vrijval investeringssubsidie privaat	991	970	1.009
Vrijval investeringssubsidie OCW	0	785	787
Europees platform	0	0	2.654
Bijdrage scholen materieel bovenschools	0	17.910	0
Overige baten personeel	0	35.940	58.544
Overige baten	39.842	9.600	92.834
	<u>253.406</u>	<u>261.875</u>	<u>380.634</u>

Lasten**Personele lasten**

Lonen en salarissen	7.153.054	9.266.120	7.133.869
Sociale lasten	1.251.424	0	1.395.475
Pensioenlasten	1.133.106	0	952.609
Overige personele lasten	670.280	533.700	778.735
Uitkeringen (-/-)	-132.699	0	-129.072
	<u>10.075.165</u>	<u>9.799.820</u>	<u>10.131.616</u>

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Lonen en salarissen			
Salariskosten directie	783.521	819.940	875.780
Salariskosten OP	7.403.543	7.305.885	7.337.337
Salariskosten OOP	366.260	296.110	326.939
Salariskosten schoonmaak	115.104	122.985	132.329
Salariskosten t.l.v. vervangingsfonds	0	0	30.366
Salariskosten ver.v pers. e/r Rechtpos. verl.	17.245	0	11.950
Salariskosten ZW gerelateerde vervanging	110.183	0	77.411
Salariskosten vervanging eigen rekening	156.418	147.500	136.958
Salariskosten WSNS	0	32.590	34.997
Salariskosten bovenschools project	44.116	32.080	16.023
Salariskosten eerste opvang vreemdelingen	17.527	19.835	30.055
Salariskosten werkdrukvermindering OP	4.893	54.780	1.552
Salariskosten werkdrukvermindering OOP	27.679	0	0
Salariskosten tussenschoolse opvang	0	5.060	0
Salariskosten t.l.v. subs. studieverlof	0	15.700	0
Salariskosten rugzak-leerling	203.620	121.480	137.606
Salariskosten PAB	0	0	4.317
Salariskosten nascholing	931	0	6.283
Salariskosten ouderschapsverlof	85.739	100.000	64.873
Salariskosten detachering	669	35.940	21.979
Salariskosten Passend Onderwijs	6.129	0	0
Salariskosten medezeggenschap	727	0	0
Salariskosten mentoring/coaching	7.938	0	0
Vervanging duurzame inzetbaarheid	18.407	2.000	23.183
Werkkosten via PSA	22.246	19.000	28.189
Loonkosten seniorenregeling	143.429	135.235	175.184
Opname onbetaald verlof	1.262	0	8.643
Correctie sociale lasten	-1.251.424	0	-1.395.475
Correctie pensioenen	-1.133.106	0	-952.609
	<u>7.153.054</u>	<u>9.266.120</u>	<u>7.133.869</u>
Sociale lasten			
Sociale lasten	<u>1.251.424</u>	<u>0</u>	<u>1.395.475</u>
	<u>1.251.424</u>	<u>0</u>	<u>1.395.475</u>
Pensioenlasten			
Pensioenlasten	<u>1.133.106</u>	<u>0</u>	<u>952.609</u>
	<u>1.133.106</u>	<u>0</u>	<u>952.609</u>

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Overige personele lasten			
Nascholing	152.782	179.500	191.117
Kosten schoolbegeleiding	17.795	21.600	6.458
Mutatie VU/EJU	-4.464	0	-14
Kosten Arbo	45.609	40.000	56.857
Dotatie voorziening langdurig zieken	189.343	0	0
Dotatie voorziening wachtgelders	9.614	0	0
Dotatie voorziening jubilea	14.503	0	23.336
Vrijval voorziening jubilea	-3.901	0	0
Wachtgelders niet vergoed PF	-9.600	0	17.993
Werkkosten via FA	13.223	38.450	26.421
Overige personeelskosten	245.377	224.150	456.569
Personele kosten contractbasis	0	30.000	0
	<u>670.280</u>	<u>533.700</u>	<u>778.735</u>
Uitkeringen (-/-)			
Uitkeringen (-/-)	-132.699	0	-129.072
	<u>-132.699</u>	<u>0</u>	<u>-129.072</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Personeelsbezetting

	2019	2018
	Aantal FTE's	Aantal FTE's
DIR	8,32	9,54
OP	121,90	121,56
OOP	16,27	15,02
	<u>146,49</u>	<u>146,12</u>

De Stroming (VPCO in het LHA) te Werkendam

WNT-verantwoording 2019

De WNT is van toepassing op De Stroming
Het voor De Stroming toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 138.000.

Gemiddelde baten 4 complexiteitspunten.
Gemiddeld aantal leerlingen 2 complexiteitspunt.
Het aantal gewogen onderwijssoorten is 1 1 complexiteitspunt.
Dit totaal van 7 complexiteitspunten correspondeert met WNT C.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Bezoldiging topfunctionarissen

Bedragen x € 1	A.C.J. Lenting
Functiegegevens	Directeur bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 / 31-12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 92.273
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.397
<i>Subtotaal</i>	€ 108.670
Individueel bezoldigingsmaximum	€ 138.000
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 108.670
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t

Gegevens 2018

Functiegegevens	Directeur bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 / 31-12
Omvang dienstverband 2018 (fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	€ 84.436
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.414
<i>Subtotaal</i>	€ 97.850
Individueel toepasselijk bezoldigings maximum	€ 133.000
Totaal bezoldiging 2018	€ 97.850

De Strooming (VPCO in het LHA) te Werkendam

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1	R. Hartman	T. Groeneveld	K.A.J. Oudshoorn	G.M. Verhoeven	A. Smits	P.W.J. van Dalen-van Balen	R. Bouman
Functie	Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functie vervulling in 2019	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12
Bezoldiging							
Totale bezoldiging							
Subtotaal	€ 3.660	€ 5.490	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 13.800	€ 20.700	€ 13.800	€ 13.800	€ 13.800	€ 13.800	€ 13.800
-/- onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 3.660	€ 5.490	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660	€ 3.660
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op vordering wegens overschuldigde betaling							
Gegevens 2018							
Functie	Lid	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde dienstvervulling in 2018	01-08 / 31-12	01-08 / 31-12					
Bezoldiging							
Totaal bezoldiging 2018	€ 1.333	€ 2.250					
	€ 1.333	€ 2.250					
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 5.575	€ 8.363					
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op vordering wegens overschuldigde betaling							

* K.A.J. Oudshoorn, G.M. Verhoeven, A. Smits, P.W.J. van Dalen-van Balen en R. Bouman stonden vorig jaar onder 1D vermeld, vanwege het ontvangen van een vergoeding onder € 1.700

Alleen voor identificatiedoeleinden
 DRV Accountants & Adviseurs
 Datum: 9-6-2020

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De Strooming (VPCO in het LHA), Werkendam

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Afschrijvingen			
Gebouwen en terreinen	12.483	5.555	11.286
Technische zaken	35.823	36.655	39.419
Materiaal tbv scholen	21.810	22.320	22.537
Meubilair	59.317	60.010	62.309
ICT	203.889	204.615	178.287
OLP en apparatuur	79.573	89.380	86.477
Boekverlies desinvestering	46.838	0	34.158
	<u>459.733</u>	<u>418.535</u>	<u>434.472</u>
Huisvestingslasten			
Huur huisvesting/terrein	25.955	2.000	2.457
Vrijval onderhoudsvoorziening	0	0	-521.516
Dotatie onderhoudsvoorziening	97.811	145.730	180.480
Onderhoud gebouw/installaties	124.816	198.070	107.362
Energie en water	132.995	152.500	152.448
Schoonmaakkosten	169.944	134.750	141.597
Heffingen	31.066	33.350	31.624
Tuinonderhoud	8.338	8.750	9.311
Bewaking en beveiliging	20.552	16.500	14.651
Onderhoudsbeheer	18.621	16.500	27.320
Overige huisvestingslasten	0	1.000	3.102
	<u>630.098</u>	<u>709.150</u>	<u>148.835</u>
Overige instellingslasten			
<i>Administratie- en beheerslasten</i>			
Administratie en beheer	156.123	150.000	160.359
Reis- en verblijfkosten	196	200	66
Accountantskosten	10.266	14.650	14.960
Telefoonkosten	9.213	11.800	9.633
Overige administratie- en beheer	51.031	31.700	21.540
	<u>226.830</u>	<u>208.350</u>	<u>206.558</u>
<i>Inventaris en apparatuur</i>			
Onderhoud vervanging meubilair	2.561	3.700	3.307
	<u>2.561</u>	<u>3.700</u>	<u>3.307</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
<i>Overige</i>			
Representatiekosten	5.781	5.350	5.545
Contributies	18.111	21.350	19.809
Excursies / werkweek / sport	657	3.600	2.070
Medezeggenschap	7.392	5.350	3.311
Aansluiting radio / TV	616	1.400	613
Verzekeringen	5.984	7.750	7.544
Advertentiekosten	3.864	3.300	3.006
Portiekosten / drukwerk	2.984	5.250	3.920
Kantinekosten	18.048	16.400	20.802
Culturele vorming	20.991	0	17.533
Schooltest / onderzoek / begeleiding	39.337	44.750	47.721
Overige gemeente	18.748	12.500	24.090
Bovenschoolse begaafdenproject	6.477	10.000	11.183
Lasten OCW subsidies	0	0	700
Lasten schoolfonds	141.682	168.670	146.902
Lief en leed	19.869	26.000	27.308
Kosten bestuurlijke samenwerking	679	0	30.671
Overige uitgaven	5.187	25.650	14.139
Kosten inz. Taalimpuls	6.251	0	1.159
Kosten inz. Nieuwkomers	5.153	10.000	2.496
Kosten inz. Muzieksubsidie	3.901	0	2.592
Kosten inz. Werkdrukvermindering	1.084	0	0
	<u>332.793</u>	<u>367.320</u>	<u>393.114</u>
<i>Leermiddelen (PO)</i>			
Onderwijsleerpakket	236.478	244.635	273.770
Vakliteratuur	6.355	8.225	6.517
Informatietechnologie	235.771	210.145	263.233
Kopieerkosten	116.235	83.125	107.757
	<u>594.839</u>	<u>546.130</u>	<u>651.276</u>
Totaal Overige instellingslasten	<u>1.157.022</u>	<u>1.125.500</u>	<u>1.254.255</u>
Financiële baten en lasten			
Financiële baten			
Rentebaten	<u>696</u>	<u>11.500</u>	<u>1.447</u>
	696	11.500	1.447
Financiële lasten			
Rentelasten	<u>2.318</u>	<u>1.700</u>	<u>2.851</u>
	2.318	1.700	2.851
Totaal financiële baten en lasten	<u>-1.622</u>	<u>9.800</u>	<u>-1.404</u>

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Specificatie honorarium	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Onderzoek jaarrekening	10.266	14.650	14.960
Andere controleopdrachten	0	0	0
Fiscale adviezen	0	0	0
Andere niet-controle-diensten	0	0	0
Totaal accountantslasten	10.266	14.650	14.960

De Stroming (VPCO in het LHA), Werkendam

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische Vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31-12-2019 EUR	Resultaat jaar 2019 BW	Art.2:403 Deelname %	Consolidatie Ja/Nee
SWW Driegang	Stichting	Gorinchem	4	NB	NB	Nee	0 Nee
SWW PO 30-10	Stichting	Drunen	4	NB	NB	Nee	0 Nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

B10 Niet uit de balans blijvende activa en verplichtingen

Huurovereenkomst:

Voor de School met de Bijbel te Waardhuizen is een verhuurovereenkomst voor bepaalde tijd opgesteld met HOPPAS kinderopvang, ingaande op 1 september 2008. De verhuuropbrengst is € 1.466,- per jaar. Dit bedrag is exclusief BTW en wordt in maandelijkse termijnen ontvangen.

Voor de Sprankel te Dussen is een verhuurovereenkomst voor bepaalde tijd opgesteld met HOPPAS kinderopvang, ingaande op 1 september 2008. De verhuuropbrengst is € 13.042,08 per jaar. Dit bedrag is exclusief BTW en wordt in maandelijkse termijnen ontvangen.

De Stroming heeft een huurovereenkomst afgesloten bij de ISO Groep. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 54.740,40 (incl. BTW). Expiratiedatum is 31-12-2020

Voorziening duurzame inzetbaarheid:

In 2019 is overleg geweest met de personeelsleden. Dit heeft niet geleid tot een plan voor het sparen voor ouderenverlof omdat gebleken is dat er geen personeelsleden zijn die hieraan deel willen nemen. Er is derhalve geen voorziening duurzame inzetbaarheid gewormd in 2019.

B11 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

In maart 2020 is Nederland getroffen door een uitbraak van het Corona-virus. Voor de De Stroming, VPCO in het Land van Heusden betekent dit dat de scholen gesloten zijn. Het onderwijs wordt 'op afstand' gegeven. Dit heeft impact op het proces van onderwijsgeven, alhoewel het onderwijs wel door kan gaan. Op dit moment wordt verwacht dat de financiële impact op het vermogen en het jaarresultaat 2020 beperkt zal zijn, omdat de baten (bekostiging door OCW) gecontinueerd worden en ook het personeel gewoon wordt doorbetaald."

B12 STATUTAIRE REGELING OMTRENT BESTEMMING VAN RESULTAAT

Het bestuur verdeelt het resultaat over 2019 ad € 408.928 als volgt over de reserves:

	2019
	€
Resultaat algemene reserve	2.040.717
Resultaat reserve personeel	-2.571.300
Resultaat Bestemmingsreserve nieuwbouw	-12.995
Resultaat bestemmingsreserve koelsysteem	-8.413
Resultaat Bestemmingsreserve restrisico	900.000
Resultaat Reserve onderhoud	-118.946
Resultaat bestemmingsreserve publiek (A)	-1.614.147
Resultaat reserve schoolfonds	5.670
Resultaat Fonds Vereniging	-15.044
Resultaat personeelsfonds	-8.267
Resultaat bestemmingsreserve privaat (B)	-17.641
Resultaat bestemmingsreserve (A+B)	-1.631.789
Resultaat Eigen vermogen	<u>408.928</u>

B13 Ondertekening Jaarverslag

Opgesteld door het bestuur te Werkendam op 4 juni 2020

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vastgesteld op .....2020 door de toezichthoudend orgaan.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: De raad van toezicht van De Stroming, VPCO in het Land van Heusden en Altena, gevestigd te Werkendam

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van De Stroming, VPCO in het Land van Heusden en Altena, gevestigd te Werkendam, gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Stroming, VPCO in het Land van Heusden en Altena op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2019;
- (2) de staat van baten en lasten over 2019; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van De Stroming, VPCO in het Land van Heusden en Altena, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag
- Verslag toezichthoudend orgaan
- Kengetallen
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Middelburg, 9 juni 2020

DRV Accountants & Adviseurs

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'F. van der Maas', written over a horizontal line.

drs. F. van der Maas RA